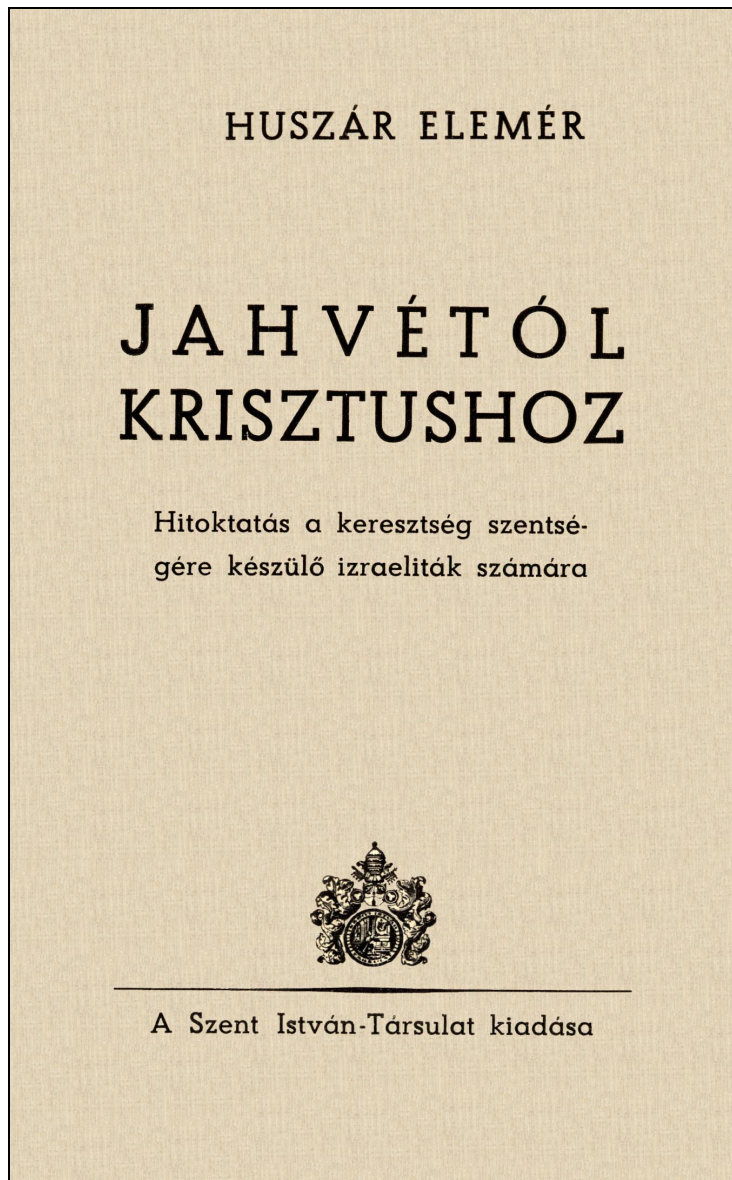

Huszár Elemér
Jahvétól – Krisztushoz
Hitoktatás a keresztség szentségére készülő izraeliták
számára

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Dr. Huszár Elemér
Jahvétól – Krisztushoz
Hitoktatás a keresztség szentségére készülő izraeliták számára

Nihil obstat.
Dr. Michael Marczell,
censor dioecesanus.

Nr. 224/1940. Imprimatur.
Strigonii die 11. Januarii 1940.
Dr. Joannes Drahos,
vicarius generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. Az nyomtatott könyv a Szent István Társulat kiadásában jelent meg Budapesten, 1940-ben. Az elektronikus változat a Szent István Társulat engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Szent István Társulaté.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
1. lecke: A keresztény hit lényege	4
2–3. lecke: Teremtés, bűnbeesés, a Megváltás előkészítése	5
4–6. lecke: Jézus élete	8
7–8. lecke: Kínszenvedés, kereszthalál, feltámadás, mennybemenetel, a Szentlélek elküldése	11
9–10. lecke: Az Egyház, a szentek egyessége, bűnök bocsánata, feltámadás, örökélet	13
11–13. lecke: Az első három parancsolat	15
14–16. lecke: IV–X. parancsolatok. A malaszt. A szentségek	19
17–18. lecke: A keresztség	21
19. lecke: A bérmálás	24
20–21. lecke: A bűnbánat szentsége	25
22–23. lecke: Az Oltáriszentség	28
24–25. lecke: A szentmise szertartása	29
26. lecke: Az utolsó kenet. Temetés. Gyászmise	32
27. lecke: Az egyházi rend	33
28. lecke: A házasság	34
29. lecke: Ismétlés: Hiszekegy. Parancsolatok. A malaszt. A szentségek	36
30. lecke: A nagyheti szertartások	39
Intelem az új keresztényekhez	42

1. lecke: A keresztény hit lényege

A zsidó és a keresztény vallás kiindulási pontja teljesen közös: mindkét vallás abból indul ki, hogy Isten teremtette a világot, tehát az egész teremtett világnak a *Teremtő Egy Istent* kell imádnia és csakis a Teremtő Egy Istent szabad imádnia.

Az is közös tanításunk, hogy Isten teremtette az *első emberpárt*, akiktől az egész emberiség leszármazik. Bármily különböző fajok fejlődtek az idők folyamán, eredetileg mind egy emberpártól származnak, egy Mennyei Atyának gyermekei, egymásközt testvérek.

Az is közös tanításunk, hogy az első emberpár nem tartotta meg az Isten parancsát, bűnt követett el, mely a leszármazás útján minden ivadékkukra átszáll, úgyhogy mindnyájan ezzel az ún. *eredendő bűnnel* jövünk a világra.

Az is közös tanításunk, hogy a bűnbeesés után Isten megígérte, hogy el fog jönni a *Megváltó*, aki magára veszi a világ bűneit, szenvedése és halála által jóváteszi a bűnt, visszaszerzi az embernek az Isten kegyelmét, melyet a bűn által elveszített.

Idáig közös a két vallás tanítása, itt kezdődik az eltérés: mi azt hisszük, hogy az ígért Megváltó eljött az *Úr Jézus Krisztus* személyében, a zsidó nép pedig nem ismerte fel Krisztusban a Megváltót. S ez éppen a zsidó nép tragikumuma, mert neki saját prófétáinak jóvendöléseiből fel kellett volna ismernie a Megváltót. Izrael arra volt kiválasztva, hogy míg minden más nemzet pogányságba sülyedt, egyedül Izrael őrizze meg az egy igaz Istenben való hit tisztaságát s a Megváltóban való reménységet: ennek az ő választott népének küldte Isten az ő nagy prófétáit, ezek a Megváltóról jóvendöltek, e jóvendölések mind beteljesedtek Krisztusban, a próféták jóvendöléseiből tehát fel kellett volna ismerniök, hogy *Krisztus a Megváltó*. Hogy nem tették, annak megvan a magyarázata: Izrael akkor politikailag kétségbeejtő helyzetben volt: az egykor független királyság a római birodalom leigázott tartománya lőn, idegen uralom alatt nyögött, érthető tehát, hogy a Megváltó fogalmát földi értelemben vették, Megváltó gyanánt nemzeti hőst vártak, aki Izrael országát a római uralom alól felszabadítsa, a zsidó királyságot helyreállítsa, mikor tehát a názareti Jézus három évi nyilvános működése alatt effélékről sohasem szólt, hanem csak lelki dolgokról beszélt: nem értették meg. Amikor tehát valaki a zsidó vallásról a keresztény vallásra tér át, ez az első, amit el kell fogadnia: *Krisztus az a Megváltó, akit Isten Ábrahámnak, Izsáknak, Jákobnak és a prófétáknak megígért*.

Mit mond már most ez a Krisztus magamagáról? Kifejezetten azt, hogy ő az Isten Fia. Nem olyan értelemben, ahogy mindnyájan Isten gyermekei vagyunk, hanem azt mondja: csak egy Isten van, de Istenben három személy van: *Atya, Fiú, Szentlélek*: ez nem három Isten, ez a *Szentháromság Egy Isten*: egy lényeg három személyben. Ez kétségkívül *hittitok*, melyet földi véges értelmünkkel teljesen átérteni sohasem fogunk; a hittitkokat a mennysorszámban fogjuk egész világosan megérteni, most *hinnünk* kell azokat. Csírájában azonban a Szentháromság titka megvan a zsidó vallásban: az ó-szövetség szentkönyvei is beszélnek *Jahvé, Malach Jahvé és Ruach Jahvéról*: ez három különböző személy és mégis csak egy Isten. A Szentháromságban való hitünk megvallásának jele a *keresztvetés*, jobbkezünkkel érintjük homlokunkat az Atyának, mellünket a Fiúnak, balvállunkat a Szentlélek, jobbállunkat Istennek nevében: minden imát keresztvetéssel kezdünk s minden keresztvetéssel a Szentháromság Egy Istenben való hitünket valljuk meg.

A Krisztus tehát senki más, mint a Szentháromság Egy Isten második személye: *a Fiúisten, aki emberré lett*. Öröktől fogva Isten, egylényegű az Atyával és Szentlélekkel, 1940 esztendővel ezelőtt *emberi testet és lelket vett magára*, hogy miérettünk szenvedjen és meghaljon. Ez a *Megváltás* isteni titka: az Isten Fia szeretetből irántunk akar érettünk szenvedni; mint Isten nem szenvedhet, tehát emberré lesz, hogy szenvedhessen.

Ez a két titok: 1. a *Szentháromság*, 2. a *Megváltás* az Isten Fiának a kereszthalála által: ez teszi ki a keresztény hit lényegét, melynek rövid összefoglalása az ún. *apostoli hitvallás*, mely 12 mondatban összefoglalja, hogy mit hiszünk. Ezt hibátlanul kell tudni s a keresztelésnél fel kell mondani.

Hiszek egy *Istenben*, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében.
 És a *Jézus Krisztusban*, Ő egy Fiában, ami Urunkban.
 Ki fogantaték Szentlélektől, születék *Szűz Máriától*.
Kínzaték Pontius Pilátus alatt,
Megfeszítették, meghalt, eltemették,
 Alászállott poklokra,
 Harmadnapon halottaiból *feltámadt*,
Felment a mennyekbe, ott ül az Atyaisten jobbjára felől.
 Onnan fog eljönni *ítélni* eleveneket és holtakat.
 Hiszek *Szentlélekben*,
 Katolikus keresztény *Anyaszentegyházat*,
Szentek egyességét,
Bűnök bocsánatát,
Testnek föltámadását s az örök életet. Amen.

Ezen a hitvalláson kell mondatról mondatra átmennünk, hogy megértsük hitünket.

2–3. lecke: Teremtés, bűnbeesés, a Megváltás előkészítése

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében.

Hiszem, hogy van egy Isten, aki az egész világot teremtette, ez a Teremtő Egy Isten a mi Mennyei Atyánk.

A Teremtő Egy Isten gondolata emelte Izrael vallását minden más Krisztus előtti vallás fölé. Mózes I. könyvének első mondata: *Kezdetben teremté Isten az eget és a földet*. Ég és föld alatt a Szentírás a szellemi és az anyagi világot érti. Az önmagától, öröktől fogva létező Isten (ezt a fogalmat fejezi ki a *Jahve* név) a semmiből mindenható akaratával két teremtményt hozott létre: a szellemit, az angyalokat, és az anyagit, az egész látható mindenséget, a napok, holdak és csillagok millióit, köztük a földet, az ásvány-, növény- és állatvilággal, végül az egyetlen olyan teremtményt, aki testből és lélekből áll: az *embert*. És pedig két embert: egy férfit és egy nőt, akiktől az egész emberiség leszármazik. Mi végre teremtette Isten az embert? Arra, hogy Őt megismerjük, szeressük, Neki szolgáljunk, s ezáltal kiérdemeljük az Istennel örök boldogságban való egyesülést. E cél elérésére felruházta őket a megszentelő malasztal, mely képesítette őket természetfölötti életre, de nem vette el szabadakarataikat.

Rosszat az Isten nem teremtett. Az angyalok mind jók voltak, de nem mind maradtak jóknak: a legfőbb angyal, *Lucifer* maga akart uralkodni a teremtés felett, teremtmény létrehozásán helyett akart imádtatni, az *önistenítés* bűnébe esett, ezáltal elvesztette Isten kegyelmét, átváltozott gonosz léleké, ördöggé. A bukott angyalra az örök kárhozat nyomban beállott, de a világ végéig még hatalmában áll küzdeni az Isten országa ellen.

Az első emberpár, mikor Isten megteremti őket, ártatlanok, a rosszat nem ismerik. Isten azt akarja, hogy maradjanak ártatlanok, ne akarják a rosszat saját tapasztalatból megismerni: ezt jelképezi a tudás fájának tiltott gyümölcse. De a gonosz lélek éppen a *mindenttudással*, mely az Istenhez való hasonlatosságot megadja, csábítja őket, s ők megszegik az Isten

tilalmát, bünt követnek el, ezáltal elvesztik Isten kegyelmét, az emberi természet megromlik, s minthogy mindnyájan ötölük származunk, a bűn a leszármazás útján minden emberre átszármazik, mindnyájan az *eredendő bűnnel* jövünk a világra. Úgy, hogyha Isten meg nem könyörült volna, senki emberfia saját emberségéből a mennyországot ki nem érdemelhetné.

De a bűnbeesés után Isten megígéri a Megváltót. Azt mondja a kígyónak:

ellenségeskedést vetek közted és az asszony között, a te fajzatod és az asszony magzatja közt: Ő fogja fejedet eltiporni. Ez az ősz-evangélium a Megváltót a kígyótipró képében állítja elének. A Megváltó mint az asszony magzatja ígértetik: a Megváltó egy szűz-anyától születik, és e szűz-anyja és Sátán között kezdettől fogva ellenségeskedés áll fenn: a Megváltó anyja létezésének első pillanatától a megszentelő malaszt állapotában van, az eredendő bűn szeplője nélkül fogantatik.

Ez az ígélet, a Megváltóban való reménység tartja fenn a paradicsomból kiűzött embert, de nem tudja az igaz úton megtartani. Ádám és Éva első fia az első testvérgyilkos, *Ábel* az ártatlan áldozat Krisztus előképe. *Káin* leszármazói viszik előre a kultúrát, de eltávolodnak Istentől. A *vízözön* elpusztítja a bűnös emberiséget, az istenfélő *Noét* Isten kegyelme megmenti. Ez a lecke sem használt. Minél inkább haladnak a kultúrában, annál inkább haladnak az istentelenségben. Végre a föld már nem elégíti ki őket. Bábelben tornyot akarnak építeni, melyen az égbe hágnak, hogy ott is ők uralkodjanak. A *bábeli nyelvzavar* után az egymást többé meg nem értő különböző nyelvű nemzetek elszélednek, egymást többé nem testvérenek, hanem ellenségnek tekintik, az emberiség egységének tudata elveszett, a teremtő egy Istent elfelejtik, természeti jelenségeket istenítenek, sőt *bálványokat* faragnak, s azokat, mint *nemzeti isteneiket* imádják.

Ebből a vallási összevisszaságból Isten kiválaszt egy népet, *Ábrahám* népét, mely a teremtő egy Istenben való hitet s a Megváltóban való reménységet megőrizze. Ábrahámról Izsákra, Izsákról Jákobra (akinek nevét az Úr angyala *Izrael*-re = az Isten harcosa, változtatja) száll az áldás, hogy az ő családjából fog származni a Megváltó. Jákobnak 12 fia van, akik közül a 11-iket, *Józsefet* bátyjái eladják, Egyiptomba kerül, ott sok viszontagság után, mint az ország megmentője, nagy méltóságra emelkedik, családját is Egyiptomba hozatja, itt a haldokló Jákob halálos ágyán nevezetes jövendölést mond: *el nem vétetik a fejedelmi pálca Judától, míg el nem jő, akire a népek várnakoznak.* Azaz: a Megváltó akkor fog eljönni, mikor a zsidók királya nem a Juda családjából való lesz. Az első olyan zsidó király pedig, aki nem a Juda családjából volt, *Heródes* volt; Heródes uralkodása alatt kellett a Megváltónak születnie.

Addig, míg József s a király, akinek országát megmentette, élnek, Izrael fiainak jó dolguk volt Egyiptomban; József s a jó király halála után az új király rossz tanácsadókkal veszi magát körül, akik gyűlölettel nézik ennek az idegen beszivárgott fajnak gyarapodását, az egyiptomi törvényhozás bevallott célja az izraeliták elnyomása. De minden erre irányuló törvényhozási intézkedés ellenére Izrael fiai szaporodnak és gyarapodnak, ekkor megjelenik a rendelet, mely a zsidókérdést radikálisan megoldja: minden izraelita fiúgyermeket születése után nyolc nap alatt a Nílus vizébe kell fojtani. E tömeges gyermekgyilkosságból csodálatos módon megmenekül az, akiből a Krisztus előtti idők legnagyobb prófétája és törvényhozója lesz: *Mózes*. Mózes a szent hitben édesanyja, a világi tudományokban a legkiválóbb egyiptomi tanárok által neveltetve, midőn a királyi udvarból menekülni kénytelen, egy Jetró nevű pásztorfejedelemhez áll be szolgálatra, aki még híven őrzi Ábrahám hagyományait, s a nyáját legeltetve mindig arról elmélkedik, hogy ők, az Isten választott népe, egy pogány nép rabszolgáivá süllyedtek. Hóreb hegyén, az égő csipkebokor látomásában jut Mózes hivatásának tudatára: neki kell e tizenkét rabszolgasorba süllyedt törzset szabad nemzeté nevelnie s kivezetnie Egyiptomból a szolgaság földjéről vissza az őshazába, az ígélet földjére, hogy ott hivatását teljesítse: az egy igaz Isten tiszteletét fenntartsa s majdan a többi nemzetekkel közölje. A kilencedik egyiptomi csapás elmúltával Izrael fiai leölik a *húsvéti bárányt*, melynek vére megmenti őket, míg a halál angyala átmegy Egyiptom földjén

(Pészach); kovászos kenyeret sütni nincs idejük, kovásztalan kenyérral költik el a húsvéti bárányt, mely Krisztus előképe, s az Egyiptomból való kivonulás emlékére az izraeliták a húsvéti időben mai napig kovásztalan kenyeret, *pászkat* használnak. Bizonyos, hogy Krisztus az utolsó vacsorán, melyen a szentmiseáldozatot s az Oltáriszentséget szerzi, kovásztalan kenyeret használt, azért ragaszkodunk mi is a szentmisében a kovásztalan kenyér használatához.

A kivonulás s a Vörös-tengeren való csodálatos átkelés után a pusztába jutnak, ahol Isten az égből hulló *mannával* táplálja őket, mely az égi kenyér, az Oltáriszentség előképe. A pusztában való vándorlás legnevezetesebb mozzanata Sinai hegyén a *tízparancsolat* kihirdetése, mely mai napig az egész keresztény erkölcsstan alapja.

Negyven évi vándorlás után Kánaán határába jutnak, ahol Mózes meghal, halála előtt megjövendöli *Izrael szétszórását minden nemzetek közé, de az utolsó időben megtérését Istenhez*, mert nem feledkezik el Isten a szövetségről, melyet Izraellel kötött. Mózes halála után Jósue veszi át a vezetést, elfoglalják Kánaánt, eleinte bírák kormányozzák őket, majd királysággá alakulnak, az első király, Saul nem az Isten szíve szerint való, utána következik a szent király, Dávid, aki a zsoltárokat írta, melyeket a katolikus Egyház mai napig az istentiszteleteknél használ. *Dávid király a zsoltárokból a Megváltóról jövendöl*, aki Isten Fia, de emberré lesz, mint ember, Dávid családjából származik, szögekkel fogják fára szegezni, epével és ecettel itatják, ruháira sorsot vetnek, meghal, eltemetik, feltámad, felmegy a mennyekbe, ül az Atyaisten jobbjára felül, onnan fog eljönni ítélni eleveneket és holtakat. Dávid után következik bölcs *Salamon*, aki felépíti a templomot s a templomszentelésnél kéri Istent, hogy ha Izrael vétkezni fog Isten ellen, büntesse meg őket, de ha megtérnek, fogadja vissza őket kegyelmébe. Salamon halála után kettészakad a birodalom, Juda és Izrael országára, mindkét országban rossz királyok következnek, a nép körében elterjed az erkölcstelenség s a bálványozás, ekkor támasztja Isten a nagy *prófétákat*, akik népek és királynak szemükre vetik bűneiket s megtérésre intik s a Megváltóról jövendölnek. *Izajás* próféta 750 évvel Kr. e. megjövendöli, hogy a Megváltó Isten Fia, aki emberré lesz s mint ember egy szűztől születik, visszaadja a vakoknak a látást, a siketeknek a hallást, a némáknak a beszédet, a bénáknak a járást, a szegényeknek hirdeti az örömhírt az Isten országáról. Megjövendöli, hogy a Megváltót megelőzi az ő előfutára: kiáltó szó a pusztában, készítsétek elő az Úr utait; részletesen jövendöli meg a Megváltónak, a fájdalmak emberének szenvedéseit, melyeket mint egy áldozati bárány, szó nélkül tűr, mert magára vette a mi bűneinket. Megjövendöli a babyloni fogságot, s végül a pogány népek és Izrael megtérését a Megváltóhoz. *Micheás*, Izajás kortársa, megjövendöli, hogy a Megváltó Bethlenben születik. *Jeremiás* megjövendöli Jeruzsálem pusztulását, majd a fogság végét és az újszövetséget. Meg is érte jövendölése beteljesedését s Jeruzsálem romjain kesergi siralmait, a lamentációkat, melyek megrázó szavaival az Egyház a nagyhéten Krisztus halálát siratja. A fogságba hurcoltakban *Ezekiel* próféta tartja a lelket, aki megjövendöli a fogság végét, az újszövetséget, a keresztséget, a Megváltót mint jó pásztort, az Egyház dicsőségét s a halottak feltámadását; *Dániel* próféta megjövendöli a babyloniai, a médus, a perzsa, a makedón, a római birodalom bukását s a Messiás (az Emberfia) örökkévaló országát, s Gábiel arkangyaltól nyert kinyilatkoztatás alapján azt, hogy a fogságból való visszatérés után 70 x 7 év múlva fog Krisztus, a Megváltó megölelni. A fogság után *Haggeus* próféta megjövendöli, hogy az új templom dicsősége nagyobb lesz a Salamonénál, mert már falai közt fogja látni az Üdvözítőt. Kortársa, *Zakariás*, megjövendöli, hogy a Messiás király szegényen, számárháton vonul be Jeruzsálembe, békességet hirdet a nemzeteknek, 30 ezüst pénzért fogják elárulni, melyet aztán az áruló az Úr házában a főpapok elé vet, akik azon egy fazekastól telket vesznek idegenek temetőjéül. Végül megjövendöli Izrael megtérését a megfeszített Üdvözítőhöz. *Malachiás* próféta megjövendöli, hogy a Megváltó előfutára Illés próféta szellemében fogja a népet előkészíteni és megjövendöli, hogy a véres áldozatok helyett

kenyérből s borból való áldozat fog minden helyen az Úrnak bemutatni. *Joël* próféta (400-ban Kr. e.) megjövendöli a Szentlélek kiöntését, miként arra Szent Péter hivatkozik az első pünkösd-i prédikációban és a végítéletet. Izrael történetének utolsó dicsőséges lapjai a hős *Makkabeusok* szabadságharcjai, az utolsó Makkabeus eleste után Izrael a római birodalom tartománya lesz s a római császár az idumeai *Heródest* küldi Judea királyául, elvételét a fejedelmi pálca Judától, Jákob jövendölése szerint a Megváltó születésének ideje elérkezett.

4–6. lecke: Jézus élete

Hiszek a Jézus Krisztusban, az Isten Egyszülött Fiában, ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától.

Hiszem, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, aki emberré lett.

Öröktől fogva Isten, egylényegű az Atyával s Szentlélekkel, ezelőtt 1940 esztendővel emberi testet és lelket vett magára, hogy miérettünk szenvedjen és meghaljon.

Ember csak úgy születhet e világra, hogy egy *anya* világra szüli. Erre az egyedülálló méltóságra, hogy Isten Fiát mint embert világra szülje, Isten kegyelme a *Bold. Szűz Máriát* választotta ki. Ezelőtt 1940 esztendővel, Gábrriel arkangyal megjelenik Názáretben Máriánál, egy Dávid házából származó szent szüznél, aki a szintén Dávid házából származó jámbor ácsmester Józsefnek volt jegyese s e szavakkal üdvözli:

Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.

Mária zavarba jön, az angyal bátorítja: ne félj Mária, kegyelmet nyertél Istentől, fiad fog születni, az lesz a Megváltó. Mária nem érti: hogy lesz ez, holott férfiút nem ismerek? Mária örökös szüzességi fogadalmat tett, nem érti tehát, hogy születhetne fia? Ekkor jelenti ki az Úr anyala: *a Szentlélek száll tereád, a te fiad az Isten Fia lesz.* Erre feleli Mária:

Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint.

S e szavakra teljesedésbe megy a nagy titok, melyet megjövendölt Izájás próféta: *Íme egy szűz méhében fogan s fiat szül s neve Emmánuel = Velünk az Isten.* Ez az *Annuntiatio*, Mária üdvözlésének ünnepe (Gyümölcsoltó Boldogasszony, márc. 25.), ennek emlékére imádkozzuk a déli harangszóra:

Az Úr anyala köszönté Szűz Máriát s méhében foganá Szentlélektől szent Fiát.

Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között s áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szentanyja, imádkozzál érettünk bűnösökért most és halálunk óráján. Amen.

Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint.

Üdvözlégy Mária ...

És az Ige testté lőn és közöttünk lakozék.

Üdvözlégy Mária ...

Imádkozzál érettünk Istennek szent anyja.

Hogy méltók lehessünk a Krisztus ígérére.

Kérünk téged Úristen, ontsd lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik az angyali üdvözlés által szent Fiadnak, Jézus Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztje által a feltámadás dicsőségébe vitessünk ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Az Ige megtestesülésének szent titkát az Úr anyala Szent Józsefnek is kinyilatkoztatta, aki ezután feleségül vette Máriát; József és Mária házassága érvényes, melyben azonban mindketten megőrizték szüzességüket.

Az angyali üdvözletől számított kilenc hónap múlva születik meg az Úr Jézus Krisztus. Ez időben Augustus római császár népszámlálást rendelt, s mindenkinek ott kellett beiratkozni, ahonnan családja származott. József és Mária Názáretben laktak, de Dávid családja Betlehemből származott, oda kellett tehát menniük, nem kaptak szállást, egy istállóban húzzák meg magukat, ott születik karácsony (dec. 25.) szentéjszakáján az Isten Fia, aki azért lett emberré, hogy érettünk szenvedjen és meghaljon. Első imádói a *pásztorok*, egyszerű írástudatlan, de hívő zsidók, akiknek az Úr angyala adja tudtukra, hogy megszületett a Megváltó a betlehemi istállóban. Az angyalok énekét: *Gloria in excelsis*, dicsőség Istennek a magasban, békesség a földön a jóakarató embereknek, az Egyház a szentmise szövegébe foglalta. Nyolc nappal a gyermek születése után mózesi szertartás szerint nevet adnak neki s hivaték az ő neve *Jézusnak*. A január 1., a polgári újév, tehát Jézus névadásának ünnepe. Azután messzeföldről napkeletről, valószínűleg Chaldeából három bölcs csillagász érkezik; a pogányság körében tartotta ugyanis magát Bálaám jövendölése, hogy a Megváltó születését egy ragyogó csillag feltűnte fogja jelezni. *A három napkeleti bölcs* felfedezvén az új csillagot, annak útmutatása mellett eljutnak Jeruzsálembe, ott eltűnik előlük a csillag. Tudakolni kezdik, hol született a zsidók most született királya? Ez Heródes fülébe jut, aki trónját féltve az újszülöttől, összehívatta az írástudókat: hol kell születnie a Megváltónak? Azok Micheás prófétára hivatkoznak: Betlehemből. Heródes tehát Betlehembe küldi a bölcseket, hogy ha megtalálják a gyermeket, vezessék el őt is, azzal a számítással, hogy eltegye lábálól a gyermeket. A bölcsek el is jutnak Betlehembe, ahol az istálló felett ragyog a csillag, belépnek, imádják a gyermeket, átadják ajándékaikat: aranyat, tömjént, mirhát s álmukban intést vevén nem mennek vissza Heródeshez. Heródes tehát legyilkoltatja Betlehemből a két éven aluli fiúgyermeket: (ezek az ártatlan kisdedek, akik bár öntudatlanul, Krisztusért szenvedtek vértanúságot: az *aprószenetek*), a Szentcsalád azonban *Egyiptomba* menekül s ott marad, mígnem Heródes halála hírért hallják, akkor visszatérnek Názáretbe. Jézus életét a *négy evangéliumból* (Szent Máté, Márk, Lukács, János evangéliumából, Máté és János magának Krisztusnak, Márk Szent Péternek, Lukács, az egyetlen pogányból lett evangélista, Szent Pálnak tanítványa) ismerjük. Jézus gyermekkorából az evangélium csak egy jelenetet jegyez fel: mikor *Bar Mitzve* lett, felviszik Jeruzsálembe a templomba, ahol elmarad tőlük s harmadnap találják meg a templomban a papok közt, akik csodálkoznak, hogy egy tizenkét éves ennyire ismeri a Szentírást. Akkor az anyja reászól: Fiam, miért maradtál el szó nélkül? A gyermek azt feleli: nem tudtátok, hogy nekem Atyám házában kell lennem? A gyermek Jézus tudatában van, hogy ő Isten Fia.

A nyilvánosság elé Jézus 30 éves korában lép. Ez időben az utolsó próféta, *Keresztelő János* hirdette a Jordán partján, hogy a Megváltó már itt van, tartsatok bűnbánatot, hogy tiszta szívvel fogadjátok a Megváltót. Akik bevallották neki bűneiket, azokat a Jordán vizébe meríti, ami jelképezi a benső megtisztulást. Egy napon megjelenik előtte Jézus is, és aláveti magát e szertartásnak. S mikor János a Jordán vizét Jézus fejére önti, megnyílik az ég, a Szentlélek fehér galamb alakjában Jézus fejére száll s János hallja az égből e szavakat: *ez az én kedves Fiam*: János égi sugallatból felismeri Jézusban a Megváltót, az Isten Fiát. Ezt elmondja tanítványainak, azok erre Jézushoz csatlakoznak, azután egyik hívja a másikat, felszaporodnak tizenkettőre, *ez az a tizenkét apostol*, akikkel három esztendeig járt Palesztinában s tanította, hogy mit higgyünk s mit tegyünk ahhoz, hogy üdvözöljünk. Tanításának lényegét tartalmazza az ún. *hegyi beszéd*, melyben – többek között – ezeket mondotta:

Boldogok a lelkiszegények, mert övék a mennyek országa.

Boldogok a szelídek, mert ők bírják a földet.

Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.

Boldogok, akik éheznek és szomjúhozó az igazságot, mert ők megelégtetnek.

Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmat nyernek.

Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent.

Boldogok a békességesek, mert Isten fiainak hívatnak.

Boldogok, akik üldöztetést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

Ha ajándékokat az oltárra viszed, s eszedbe jut, hogy testvérednek van valamije ellened, hagyd ott ajándékokat az oltár előtt, s menj előbb megbékélni atyádfiával s eljövén, akkor ajánld fel ajándékokat.

Szeressétek ellenségeiteket, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék, imádkozzatok üldözőitekért s rágalmazóitokért, hogy fiaii legyetek Atyátoknak, ki a mennyekben van, s aki az ő napját felvirrasztja jókra és gonoszokra. Legyetek irgalmasok és tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok irgalmas és tökéletes. Óvakodjatok, nehogy jó cselekedeteiteket úgy gyakoroljátok az emberek előtt, hogy azok lássák. Ezért, mikor alamizsnát adsz, ne tudja balkezed, mit cselekszik a jobbkezed. És amikor imádkoztok, ne legyetek olyanok, mint a képmutatók. Így imádkozzatok:

Mi Atyánk ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved,
jöjjön el a te országod,
legyen meg a te akaratod, miképpen a mennyben, azonképpen itt a földön is.
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma,
és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek,
és ne vigy minket a kísértésbe,
de szabadíts meg a gonosztól. Amen.

Mert ha megbocsátjátok az embereknek az ő bűneiket, mennyei Atyátok nektek is megbocsát.

Mikor pedig bőjtöltök, ne legyetek szomorúak, mint a képmutatók, hogy ne láttassál bőjtölni az emberektől, hanem a te Atyádtól, ki a rejtekben van s Atyád, aki lát a rejtekben, megfizet neked.

Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, mert ahol a kincsed, ott van a szíved is. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak. Ne aggódjatok éltetekről, hogy mit egyetek, se testetekről, hogy mibe öltözzetek, mert mindezeket a pogányok keresik. Tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségetek van, keressétek azért előbb az Isten országát s az Ő igazságát, s ezek mind hozzáadatok nektek.

Ne ítéltetek, hogy meg ne ítéltessetek.

Kérjete és adatok nektek, keressetek és találotok, zörgessetek és megnyitvatok nektek. Amit akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is azt cselekedjete nekik.

Óvakodjatok a hamis prófétáktól, kik juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok. Gyümölcseikről ismeritek meg őket.

Nem mindenki, aki mondja nekem: Uram, Uram, megy be a mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi, aki a mennyekben van, az megy be a mennyek országába.

Jézus legnevezetesebb *csodái*: a kánaai menyegzőn a vizet borrá változtatta, egy szavával meggyógyította a Kafarnaumban haldokló fiút, a Betsaida fürdőben a 38 éve sínylődő beteget, egy szavával lecsendesítette a tengeri vihart, meggyógyította az inaszakadtat, az elszáradt-kezű embert, a siketnémát, a holdkóros fiút, a vakon születettet, tíz bélpoklost, feltámasztotta Jairus leányát, a naimi ifjút s a három napja eltemetett Lázárt, öt kenyérral jóllakatott ötezer embert. De a farizeusok minderre azt mondták, hogy az ördöggel cimborái. Az apostolok ellenben felismerték, s nevükben Péter megvallja: *Te Krisztus vagy, az élő Istennek Fia!* Erre feleli Jézus: Boldog vagy Simon, Jónás fia, mert nem test és vér jelentette ezt ki neked, hanem Atyám, ki a mennyekben van. Én pedig mondom neked: *te Péter vagy, és e kősziklára építem Egyházamat, s a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a*

mennyország kulcsait, amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyekben is, amit feloldasz a földön, fel lesz oldozva a mennyekben is.

7–8. lecke: Kínszenvedés, kereszthalál, feltámadás, mennybemenetel, a Szentlélek elküldése

Kínzaték Pontius Pilátus alatt, megfeszítették, meghalt, eltemették.

Háromévi nyilvános működés után a tizenkét apostol közt is akadt egy, az iskarióti Judás (Judás nevű apostol kettő volt, a másiknak a mellékneve Tádé), aki úgy gondolkodott, mint a farizeusok, s azért csatlakozott Jézushoz, mert azt várta tőle, hogy helyreállítja Izrael országát: jónak látta tehát idejében csatlakozni, hogy majd, ha Jézus a zsidók királya lesz, ő ott legyen a tűznél. Pedig Jézus éppen azért hagyta meg tanítványainak, hogy senkinek se mondják, hogy ő a Messiás, mert nem akarja az ehhez a névhez fűzött politikai várakozást felkelteni, mert ő nem Izraelt akarja a római uralomtól, hanem a világot a bűntől és a kárhozattól megváltani. Mikor tehát Judás három év után látja, hogy Izrael országának helyreállításáról szó sincs, ellenkezőleg: Jézus most azt kezdi kijelenteni, hogy neki Jeruzsálembe kell mennie és sokat szenvednie a főpapok- és írástudóktól és megöletnie s harmadnapon föltámadnia, akkor Judás csalódottnak érzi magát, elmegy a főpapokhoz s elárulja, hogy Jézus tanítványai előtt magát valóban a Messiásnak, Isten Fiának állítja, s megalkuszik velük harminc ezüst pénzben, hogy alkalmas időben kezükre adja őt.

Jézus *nagycsütörtökön* este megtartja tanítványaival az *utolsó vacsorát*, a Széder-estét, utána kimennek az *Olajfák hegyén* a getszemáni kertbe, ahol halálfélelmében *vért izzad*. Majd Judás segítségével elfogják, a főpapi tanács elé állítják, s a főpap megkérdi: *te vagy-e Krisztus, az Isten Fia!* Mikor erre igennel felel, ezt hallatlan istenkáromlásnak vélik, s őt *halálraméltónak* ítélik.

Ekkor Judás megrémülve visszavitte a harminc ezüst pénzt, de a főpapok azt mondták: nem szabad ezt a templom pénztárába tenni, mert vérdíja; s megvették rajta egy fazekas telkét az idegenek eltemetésére.

A főpapok a megkötözött Jézust péntek reggel átkísértetik a római helytartóhoz, *Pontius Pilátus*-hoz s bevádolják, hogy izgató, lazító, felforgató; Pilátus nem találja bűnösnek, szabadon akarja bocsátani, de a főpapok által felizgatott tömeg *feszítsd meg*-et kiált. Pilátus tehát *megostoroztatja* s kiszolgáltatja nekik. Akkor *töviskoronát* nyomnak a fejébe, nádat a kezébe, hogy kicsúfolják, majd vállára adják a *keresztet*, azt felcipeli a *Kálvária* hegy tetejére, a Golgotára s ott *keresztre feszítik*. Jézus a kereszten azt monda: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek*. Pilátus a keresztre felírást tétetett: I. N. R. I. (Jesus Nazarenus, Rex Judeorum = Názáreti Jézus, zsidók királya). A katonák pedig elosztották ruháit, varratlan köntösére meg sorsot vetettek. Három óra hosszat függött Jézus a kereszten; mikor azt mondá: szomjúhozom, ecettel itatták. Végül azt mondá Jézus: beteljesedett, és kiadá lelkét. *Krisztus kereszthalála az engesztelő áldozat a világ bűneiért*. Az ó-szövetségi áldozatok: Ábel áldozata, Ábrahám áldozata, Melchizedek áldozata, a húsvéti bárány, a bűnbak mind előkép: az igazi engesztelő áldozat Krisztus önfeláldozása a kereszten.

A halált megállapítják, egy katona lándzsával döfi át Jézus szívét, a holttestet leveszik, *arimatei József* gyolcslepedőbe takarja, s egy sziklasírba temetik, a sírt lepecsételik és katonák őrzik.

Alászálla poklokra. A halálban a lélek elválik a testtől. Míg a holttest a sírban pihen, Krisztus lelke leszáll a pokol tornácára, hogy a várakozó lelkeknek megvigye az örömhírt, hogy már megváltotta őket, s a mennyország, melyet Ádám bűne mindnyájunk előtt elzárt, Krisztus áldozati halála által megnyílt a Krisztus előtt élt szentek számára.

Harmadnapon halottaiból feltámadta. Harmadnapra Krisztus ismét egyesítette lelkét testével s dicsőségesen feltámadt. Feltámadása történelmileg bebizonyított tény, mert erre tanú a 11 apostol s 500 tanítvány, akiknek 40 nap alatt összesen 10 alkalommal megjelent. Ezek nem voltak képzelődő, könnyen hívő emberek, ellenkezőleg, eleinte maguk sem hiszik, csak mikor saját szemükkel, a hitetlen *Tomás* saját kezével meggyőződik, akkor hiszik el, de akkor ez a meggyőződés lesz hitük alapja, melyért mindnyájan vértanúhalált halnak. A *feltámadás* Krisztus istenségének legcsattanóbb bizonyítéka, a *húsvét* hitünk legnagyobb ünnepe.

Felméne mennyekbe. A 40-ik napon, a 10-ik jelenés alkalmával Jézus az apostolok szeme láttára felemelkedik a földről s eltűnik szemük előtt: *Krisztus mennybemenetele*. Magyarul ezt *áldozócsütörtöknek* nevezik, mert azelőtt a húsvéti szentáldozás ideje idáig tartott, s azért ezen a napon mindig sok áldozó volt.

Ott ül az Atyaisten jobbra felől. Ez a természetesen képletes kifejezés azt jelenti, hogy Krisztus mennybemenetele után részt vesz az Isten dicsőségében, a világhoz tartozásban.

A mennybemenetel után 10 nap múlva következik a *pünkösd*. Az apostolok együtt vannak a hagyomány szerint abban a teremben, ahol az utolsó vacsora volt, meglehetősen bizonytalanul érzik magukat, nem tudják mi lesz velük, egyszerre nagy zűgás hallatszik s mindegyik feje fölött egy nyelvalakú lángocska jelenik meg: a *Szentlélek tüzes nyelvek alakjában leszáll az apostolokra*; ekkor valami csodálatos változás megy velük végbe: ezek a szegény halászlegények hősi bátorsággal kezdik hirdetni, hogy az a Krisztus, akit itt 50 nappal ezelőtt megfeszítettek, meghalt, eltemettek, az feltámadt, az az Isten Fia, a Megváltó, amit éppen feltámadása bizonyít, s csak az üdvözülhet, aki ezt elhiszi. *S Péternek* erre az egy prédikációjára 3000 zsidó jelenti ki, hogy ők ezt elhiszik, ezeket az apostolok megkeresztelik: *megszületett az első keresztény egyházközség Jeruzsálemben, 3000 olyan zsidóból, aki hiszi a Krisztus istenségét, s ebből a kis magból fejlődött ki a katolikus Világegyház.*

Ezek a Krisztus-hívő zsidók nem szakadtak el mindjárt a zsinagógától: ők hívő zsidók voltak, akik hiszik a Krisztus istenségét. Oly szeretetteljesek voltak, hogy a gazdagok mindenüket megosztották a szegényekkel. Azért az apostolok a szegények gondozására *hét diakónust* szenteltek fel, ezek közül *István* kezdi hirdetni, hogy a Megváltó eljövetele a mózesi törvényt, mely a Megváltóra való előkészület volt, hatályon kívül helyezte. Erre kitör az üldözés: Szent Istvánt megkövezik (az első vértanú), a többieknek menekülniök kell. Ezek az emigránsok terjesztik el az új hitet Palesztinában. Eleinte csak zsidókat kereszteltek, de Szent Péter megtudja, hogy Krisztus szemében mindegy az, vajon valaki azelőtt zsidó volt-e vagy pogány, s ha hisz Krisztusban s akar a Krisztus parancsai szerint élni, a pogányt éppúgy meg lehet keresztelni, mint a zsidót, s egy *Kornélius* nevű pogány századost megkeresztel, s ettől kezdve keresztelnek pogányt is. A zsidóból lett keresztények ezt nehezményezték s azt vitatták, hogy pogányból nem lehet valaki egyenesen kereszténnyé, hanem előbb zsidóvá kell lennie s csak úgy lehet zsidóból kereszténnyé. Az apostolok megtartották 50-ben Kr. u. az első *zsinatot*, melyen a Szentlélek segítségülhívása mellett a kérdést megvitatták s úgy döntöttek, hogy *pogányból éppúgy lehet valaki kereszténnyé, mint zsidóból.*

Szent Pál jól tudja, hogy Krisztus vallása nem maradhat nemzeti vallás Palesztina szűk határain belül, hanem világvallássá kell lennie, ő az első nagy *hittérítő*, aki bejárja egész Kis-Ázsiát és Görögországot s minden városban keresztény egyházközséget alapít, végre *Péterrel együtt Rómában* is megalapítják a keresztény egyházközséget s ugyanott mindketten *vértanúhalált* halnak Néró alatt 67-ben Kr. u.

A római birodalom 300 éven át üldözte a kereszténységet, ezrével haltak vértanúhalált, akik mind megmenthették volna életüket, ha a bálványok előtt áldoznak, de inkább választották a vértanúhalált, mint hogy Krisztust megtagadják.

313-ban *Nagy Konstantin* megadja a *vallásszabadságot*. Ez elég volt ahhoz, hogy 200 év alatt a római birodalom kereszténnyé legyen. Mikor a *népvándorlás* megindult s új, eddig

ismeretlen pogány népek jönnek északról és keletről új hazát keresni, ezeket az Egyház sorra megtéríti. *Mindazoknak a nemzeteknek története, melyek az emberiség kultúrtörténetében szerepet játszanak, az ő keresztény hitre térésükkel kezdődik*, míg azok a népek, melyek nem tértek meg, letűntek a világtörténelem színpadáról. A XI. században már egész Európa keresztény, s amikor új világrészeket fedeznek fel, az Egyház oda is elküldi hittérítőit a keresztény hitet s a keresztény kultúrát terjeszteni. *A hittedjesztés támogatása keresztény kötelesség.*

9–10. lecke: Az Egyház, a szentek egyessége, bűnök bocsánata, feltámadás, örökélet

Hiszek egy katolikus keresztény Anyaszentegyházat.

Az Egyház az egész földön élő keresztények társasága, akik ma is azt hiszik, amit Krisztus és az apostolok tanítottak.

Hisszük, hogy *Krisztus alapította az Egyházat*, ő választotta ki az apostolokat arra, hogy az ő tanítását az egész világon elterjesszék s lényegében változatlanul adják át utódaiknak.

Az Egyház feladata az embereket az örök üdvösségre vezetni; vezeti pedig azért, hogy tévedés nélkül *tanítja* az ó- és újszövetségi Szentírás s a szenthagyomány alapján az igaz hitet, bemutatja a *szenmiseáldozatot*, kiszolgáltatja a *szentségeket*, melyek által megkapjuk az üdvösség elnyeréséhez nélkülözhetetlenül szükséges megszentelő és segítő malasztot, s törvényeivel *kormányozza* a híveket.

Krisztus az apostolok fejévé *Pétert* tette. Az apostolok az első püspökök, köztük Péter az első római püspök, *a római püspök tehát mint Péter utóda, feje az egész Egyháznak*. Az összes püspökök, élükön Péter utódaival, a római püspökkel, alkotják a *tanító*, a hívek a *tanuló* Egyházat. A legfőbb tanító hatalom letéteményese Péter utóda, a római pápa. *Ha a pápa valamire ünnepélyesen kihirdeti, hogy azt mint kinyilatkoztatott isteni igazságot hinni kell, ebben nem tévedhet*, a hívő tehát, aki engedelmesen elfogadja a tanító Egyház tanítását, biztos lehet abban, hogy az igaz hit birtokában van.

A teljes igazság birtokában csak a *római katolikus* (úgy a latin, mint a keleti szertartású) egyház van, a többi keresztény felekezetek valamely hitágazatra nézve tévedésben vannak s ezért elszakadtak az Egyháztól. Így a *lutheránusok* és a *kálvinisták* elvetik a szenthagyományt s az Egyháznak a Szentírást magyarázó tanító hivatalát, a szentségek közül csak a keresztiséget s az Oltáriszentséget ismerik el, a többi elvetik, tagadják a tisztítóhely létezését s a római pápa egyetemes joghatóságát; az *unitáriusok* tagadják a Szentháromságot, a Krisztus istenségét, a szentségek malasztosközlő erejét; a *görögkeletiek* tagadják a Szentléleknek az Atyától és Fiútól származását, a római pápa egyetemes főnökségét, a tisztítóhely létezését s Mária szeplőtelen fogantatását. De *a keresztiség szentsége egy*, azért az Egyház mindezeket az elszakadt testvéreket *engedetlen katolikusoknak* tartja.

Az Egyházba való felvételt a *keresztiség* szentsége eszközli; aki azonban más vallásban születvén és neveltetvén, önhibáján kívül nincs megkeresztelve, de vallásának törvényeit betartja, kerüli a bűnt s gyakorolja az erényt, az vízkeresztiség nélkül is a kegyelem állapotában lehet s a *láthatatlan egyházhoz* tartozik: a tételt tehát, hogy az egyházon kívül nincs üdvösség, ebben az értelemben kell venni. Ellenben aki a keresztiség szentsége által az Egyházba felvétellett és hitét megtagadja: a *hitehagyott* kiközösítette magát az Egyházból.

Hiszem a szentek egyességét.

Az élő ember testből és lélekből áll; ha az ember meghal, a lélek elválik a testtől, a holt testet eltemetik, a lelket pedig Isten azonnal megítéli (*külön ítélet*), s ha teljesen tiszta minden bűntől, azonnal részese lesz az örök mennyei boldogságnak, ha pedig teljesen megátalkodott a bűnben, sohasem fogja meglátni az Istent. De mi lesz azokkal a lelkekkel, akik a halál pillanatában még nem elég szentek ahhoz, hogy Istennel örök boldogságban egyesüljenek, de nem oly gonoszak, hogy el kellene kárhozniok? E kínos kérdésre a protestantizmus nem tud felelni, de a zsidó és a katolikus egyaránt imádkozik halottaiért, aminek csak úgy van értelme, ha feltételezzük, hogy imánkkal a halottnak segítünk, mert ha a mennyországban van, akkor nem szorul a mi imánkra, ha meg a pokolban van, hiába imádkozunk érte. Miért imádkozunk tehát? Azért, mert hisszük, hogy van *mennyország, pokol és tisztítóhely*; nyomban a halál után Istennel örök boldogságban egyesülni: ez csak a teljesen tiszta, szent lelkek jutalma lehet; örökre elkárhozni: ez csak a bűnben megátalkodottak büntetése lehet; aki a halál pillanatában még nem érett a mennyországra, annak előbb meg kell tisztulnia, s ha megtisztult, akkor jut a mennyországba. Hiszem a szentek egyességét = hiszem, hogy a szentek a mennyországban, a még a földön élők s a tisztítóhelyen szenvedők egyességben vannak s egymáson segíthetnek: a szentek, akik Istent színről színre látják, értünk közbenjárnak, azért tiszteljük és hívjuk őket segítségül; mi pedig, akik még élünk, minden imánkat, jócselekedetünket, áldozatunkat felajánlhatjuk a szenvedő lelkekért. Valóban nagyszerű igazság, hogy a halál nem választja el a szerető lelkeket, mert *a szeretet erősebb a halálnál*: ennek a nagyszerű gondolatnak van szentelve a november 1. és 2.: *Mindenszentek ünnepe és halottak napja*. S ezt a vigasztaló tant a protestantizmus elvetette, ők csak mennyországot és poklot hisznek, a tisztítóhely létezését tagadják, tehát nem tudnak felelni a kérdésre: mi lesz azzal, aki sem mennyországot, sem poklot nem érdemel? Mi megfelelünk reá. Ezt a tant a katolikus Egyház a zsidó vallásból örökölte: a *Makkabeusok* könyvében olvassuk, hogy Makkabeus a csatában elesettekért engesztelő áldozatot mutat be Jeruzsálemben s a Szentírás hozzáteszi: ennek csak úgy van értelme, ha feltételezzük, hogy Makkabeus hiszi, hogy az engesztelő áldozat az elesetteknek hasznára lesz, tehát valóban: *szent és üdvösséges gondolat a halottakért imádkozni, hogy bűneik alól feloldoztassanak*.

Hiszem a bűnök bocsánatát, hiszem, hogy nincs olyan bűn, amit Isten meg ne bocsátana, ha igazi, töredelmes bűnbánatot lát. A farizeus a bűnöst – és bűnös volt mindenki, aki a Mózes törvényében foglalt sok rituális előírást be nem tartotta – elveszett embernek tekintette és megbotráncozott azon, hogy Jézus leül egy asztalhoz a bűnösökkel. Jézus ezzel szemben azt mondja: nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek, *nem jöttem hívni az igazakat, hanem a bűnösöket*. Ő megbocsátott *Magdolnának*, s őt, aki elvégre egy nyilvános bűnös nő volt – ma szentnek tiszteljük; megbocsátott a *házasságtörésen* rajtakapott asszonynak, akit Mózes törvénye szerint meg kellett kövezni, de Jézus azt mondotta: aki közületek bűn nélkül való, az dobja rá az első követ; megbocsátott a *jobb latornak*: vele együtt két gonosztevőt feszítettek fel, azok közül az egyik, a jobboldali, a kereszten belátja, hogy ő azt kapja, amit érdemelt s odafordul Jézushoz: Uram, ha országodba érsz, emlékezz meg rólam, szegény bűnösről, s Jézus azt feleli: még ma velem leszel a paradicsomban. A *tékozló fiúról* szóló példabeszédben állítja elénk a Mennyei Atya irgalmát a megtérő bűnös iránt: a tékozló fiú eltékozolta egész örökségét erkölcstelen élettel, s mikor nyomorba jutva visszatér atyjához, az elébe megy, megöleli, megcsókolja, megfürdeti, felöltözteti, vacsorát ad annak örömére, hogy ez az én fiam eltévedt s megtaláltatott, meghalt s feltámadott. Tehát nincs olyan bűn, amit Isten meg ne bocsátana, ha igaz, töredelmes bűnbánatot lát.

Hiszem a testnek feltámadását s az örök életet.

Mi nemcsak a lélek halhatatlanságát hisszük, hanem hisszük azt, hogy mivel e földön az ember testben és lélekben szerez érdemet örök jutalomra vagy örök büntetésre, valamiképpen *a testnek is meg kell kapnia örök jutalmát vagy büntetését*, amit érdemelt. A világ végén Krisztus újra megjelenik, hogy megtartsa az *utolsó ítéletet*. A tisztítóhely megszűnik, a holttestek pedig feltámadnak, s újra egyesülnek lelkükkel, hogy a test is elvegye jutalmát vagy büntetését. Természetesen a feltámadt test teljesen *átszellemült* lesz, a testiségnek minden tulajdonsága nélkül. S az üdvözültek a mennyekben *színről-színre látják az Istent* s Vele örök boldogságban egyesülnek, a *kárhozottak soha nem látják meg az Istent*, s ez a tudat, hogy önhibájukból eljátszották az örök boldogságot, melyre teremtve lettek, s a szenvedés, mely a pokolban reájuk vár, lesz a *pokoli kín*, mely az elkárhozott lelket örökre égetni fogja.

11–13. lecke: Az első három parancsolat

Átvettük tehát az *apostoli hitvallást*, rövid összefoglalását annak, hogy mit hiszünk.

Hiszük, hogy van Egy Isten, aki az egész világot teremtette s ez a *Teremtő Egy Isten*, ez a mi Mennyei Atyánk.

Hiszük, hogy Istenben három személy van: *Atya, Fiú és Szentlélek*, ez nem három Isten, hanem a *Szentháromság Egy Isten*: egy lényeg három személyben. Ezt a hitünket mutatjuk a *keresztvetés* jelével.

Hiszük, hogy *Jézus Krisztus Isten Fia*, aki emberré lett, azaz emberi testet és lelket vett magára azért, hogy érettünk szenvedjen és meghaljon: Krisztus szenvedése és halála az *engesztelő áldozat* a világ bűneiért.

Hiszük, hogy Krisztus halála után harmadnapon (húsvét vasárnap hajnalán) feltámadott: a *feltámadás* Krisztus istenségének bizonyítéka, ezért a húsvét szent vallásunk legnagyobb ünnepe.

Hiszük, hogy Krisztus alapította az *Egyházat*, az egész földön élő keresztények társaságát arra, hogy az embereket az örök üdvösségre vezesse. *Pünkösöd* ünnepén elküldötte a *Szentlelket*, akinek erejével az *apostolok* megkezdik működésüket. Krisztus tanítását az egész világon elterjesztik s lényegében változás nélkül adják át utódaiknak.

Hiszük, hogy Krisztus az apostolok fejévé *Pétert* tette, akinek utóda a *római pápa*, akinek a hit dolgában minden katolikus engedelmességgel tartozik.

Hiszük, hogy van *mennyország, pokol és tisztítóhely*, a szentek a mennyekben érettünk közbenjárnak, azért tiszteljük és hívjuk őket segítségül; mi pedig, akik még élünk, minden imánkat, jócselekedetünket, áldozatunkat felajánlhatjuk a tisztítóhelyen szenvedő lelkekért.

Hiszük, hogy nincs olyan *bűn*, amelyet Isten meg ne bocsátana, ha igaz töredelmes *bűnbánatot* lát.

Hiszük, hogy a világ végén Krisztus újra megjelenik s megtartja az *utolsó ítéletet*, a tisztítóhely megszűnik, a *holttestek feltámadnak* s újra egyesülnek lelkükkel, hogy a test is elvegye jutalmát vagy büntetését. Az *üdvözültek* a mennyekben *színről-színre látják az Istent* s Vele örök boldogságban egyesülnek; a *kárhozottak* soha nem látják meg az Istent, s pokoli kín fogja égetni őket.

Ha mindezt hisszük, ez még nem elég az üdvösséghez, ezenkívül meg kell tartani a *parancsolatokat*. Parancsolatok dolgában nincs eltérés: a *Mózes tízparancsolata* változatlanul a mi tízparancsolatunk is. De a farizeusok a tízparancsolatot is *betű szerint* vették, *szellemét* nem értették át, és az örök erkölcsi törvényt képező tízparancsolaton kívül Mózes törvényében még sok *rituális előírást* számoltak, melyből aki egyet pontosan be nem tartott,

az a szemükben elveszett bűnös volt. Zavarba akarják tehát hozni Krisztust, mikor azt kérdik: melyik a főparancsolat? Krisztus pedig ezt feleli: a főparancsolat ez:

Szeressed a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből s minden erődből, felebarátodat pedig úgy, mint tenmagadat.

Megvolt ez szóról-szóra így Mózes törvényében. De a farizeusok az *Isten szeretetéig* nem tudtak felemelkedni, csak az Isten *félelméig*. Ők úgy képzelték az Istent, hogy az egy hatalmas zsarnok, akitől félni és reszketni kell, Krisztus ellenben úgy állítja elének az Istent, mint egy szerető *Atyát*, akihez *gyermeki bizalommal* kell közeledni. Felebarátnak pedig a farizeus csak a *hitsorsost* s a *honfitársat* tartotta; a *gójim*, a pogány népek nem volt számára felebarát, hanem *ellenség*, aki iránt nem szeretetet, hanem *gyűlöletet* hirdetett. Mikor tehát Krisztus azt mondja, hogy a főparancsolat: szeresd az Istent s szeresd felebarátodat, tovább faggatják: Ki az én felebarátom? S erre Krisztus feleletül elmondja a híres példabeszédet az *irgalmas szamaritánusról*:

Egyszer egy szegény öreg zsidó hazamegy a vásárról, ahol eladta kis portékáját, nyakában egy zacskóban viszi a pénzceskjét s számolgatja magában, mit vehet érte gyermekeinek. Útközben egy erdőn kell keresztülmennie s akkor a bokrok mögül *rablók* támadják meg, agyba-főbe verik, elveszik mindenét, otthagyják véresen. Arra megy egy *főpap*, rá se néz. Jön egy *levita*, kikerüli, hogy ne kelljen látnia. Harmadiknak jön a *szamaritánus*. Nem hitsorsos, nem honfitárs, a szomszéd ellenséges ország polgára. Mikor odaér, egy pillanatig sem gondolkodik azon, hogy ő szamaritánus, az pedig zsidó, látja, hogy egy ember, aki bajban van, s érzi kötelességét, hogy ha tud, segítsen rajta. Megvizsgálja, úgyszólván bekötözi, szamarára ülteti s elvezeti a legközelebbi fogadóig s ott a gazda gondjaira bízta. Ki volt a szegény zsidónak a felebarátja? Mindenki ráfeleli: aki segített rajta. Tehát menj s hasonlóképpen cselekedjél, – szolt Jézus.

A példabeszédből világos, hogy a krisztusi felebaráti szeretet azt parancsolja, hogy akárkit látunk bajban, ne nézzük, hogy kicsoda: ismerős, idegen, ellenség: *embertárs*, aki rámszorult, kötelességem, ha tudok, segíteni rajta. Éhezőknek enni adni, szomjazóknak inni, mezíteleneket ruházni, hajléktalanokat hajlékhoz juttatni, betegeket ápolni, halottakat eltemetni: ezek az *irgalmasság testi cselekedetei*; szomorúakat vigasztalni, tudatlanokat tanítani, zavarban levőknek jótanácsot adni, bűnösöket megtéríteni, bántalmakat békével tűrni, élőkért és holtakért imádkozni: ezek az *irgalmasság lelki cselekedetei*: ezek gyakorlásában áll a *praktikus* kereszténység. A tízparancsolat nem egyéb, mint ennek az egy főparancsolatnak: szeresd az Istent, szeresd minden embertársadat, a részletezése. Az első három tartalmazza az Isten, a többi az embertársaink iránti kötelességeket.

Az I. parancsolat: én, az Úr, vagyok, a te Istened, aki kivezettelek Egyiptom földjéről; idegen isteneid ne legyenek, faragott képet ne csinálj magadnak, hogy azt imádjad.

Minthogy Izrael Egyiptomban bálványimádó pogányok közt lakott, szükséges volt hangsúlyozni, hogy bálványokat ne imádjon, hanem egyedül a *Teremtő Egy Istent*. Miben áll az Isten imádása? Abban, hogy Benne hiszünk és remélünk, szeretjük őt s Istenért minden embertársunkat. *Hit-remény-szeretet a három isteni erény*, melyet minden reggel felindíthatunk magunkban:

Istenem, *hiszek* Tebenned, mert örök *Igazság* vagy,
reménylek Tebenned, mert hű és *irgalmas* vagy,
szeretlek Téged, mert jó és *szeretetreméltó* vagy.

E benső érzelmeket külsőleg kifejezésre juttatjuk *imádság* által. Legalábbis *reggel* az első, *este* az utolsó gondolatot Istenhez irányítani: ez a legkevesebb, amit az ember az Isten

imádására tehet. Ehhez nem is kell külön idő, mialatt az ember mosdik és öltözik, azalatt is gondolhatok arra, hogy ma minden kötelességemet oly jól akarom végezni, mintha ettől függne a világ sora, ehhez kérem az Isten segítségét, s mindent, ami ma reám vár: öröm vagy bánat, szenvedés, megpróbáltatás, felajánlom Isten dicsőségére. Este pedig, mielőtt elalszunk, bármily későn és fáradtan, mindig adjunk számat Istennek arról, hogy egész nap mit is csináltunk, s ha rájövünk, hogy valamiben hibáztunk, bánjuk meg s határozzuk el, hogy másnap jóvátesszük. A *déli harangszóra* pedig, miként azt már a 4. leckében megtanultuk, lehetőleg mindig mondjuk el az *Úr angyalát*; ezt akkor, mikor Hunyadi János Nándorfehérvárt a töröktől visszavette, rendelte el III. Kallixtus pápa.

Mást, mint Istent, imádni nem szabad: aki teremtményt imád, az pogány; a zsidó, a keresztény, a mohamedán tisztában van azzal, hogy imádni csak Istent szabad. Még ezt a szót: imádom, se használjuk mással szemben; az ember szereti a szüleit, a gyermekeit, a hitvesét, a hazáját, a természetet, a művészetet, de nem imádja. Más azonban az imádás és más a *tisztelet*. Tisztelni mindenkit illik, aki tiszteletreméltó: a *szentek*, akik emberek voltak, mint mi, de az erényeket hősie mértékben gyakorolták, példaképül szolgálnak s tiszteletünket érdemlik. Akit pedig tisztellek, annak rámmaradt emléktárgyait (*ereklyéit*) és *képeit* tiszteletben fogom tartani; az tehát, hogy a mi templomunk nem négy meszelt fal, hanem művészi képekkel és szobrokkal van ékesítve, nem bálványimádás, mert nem imádom a képet vagy szobrot, hanem imádom az Istent, tisztelem azt a szentet, akit az a kép vagy szobor ábrázol, iparkodom erényeit utánozni, hogy én is szent legyek, ez tehát az Isten imádását egyenesen előmozdítja s egyúttal a művészetet is beállítja Isten szolgálatába. Természetesen kerülni kell minden *babonát*; azt képzelni, hogyha egy bizonyos kép előtt egy bizonyos imát hétszer ledarálok, akkor Isten meg kell tegye a kívánságomat, ha pedig egy ilyen felszólításnak nem teszek eleget, akkor szerencsétlenség fog érni: ennek nincsen semmi alapja, ez egyszerűen babona. Az összes szentek közt leginkább tiszteljük a *Boldogságos Szűz Máriát*, mint *Isten anyját*, akit ez az elnevezés teljes joggal megillet, mert hiszen az ő fia az emberré lett Isten, egy személyben Isten és ember. Ez a Mária-tisztelet alapja, s ebből következik, hogy Máriát létezésének első pillanatában Isten kegyelme megóvta az Ádámtól való leszármazás szeplősítő erejétől, Máriára, Szent Anna és Joachim magzatára az eredendő bűn nem szállott át: Mária *szeplőtlenül fogantatott*. A Krisztus keserves kínszenvedésében legbensőbb részt az édesanyja vett: Mária a *fájdalmak anyja* (a keresztény költészet remeke a *Stabat Mater dolorosa*) s ezért halála után isteni Fia feltámasztja és felveszi mennyekbe (*Assumptio*, Nagyboldogasszony). A *május* és *október* hónapok különösen Mária tiszteletének vannak szentelve, az ő tiszteletére végezzük a *szentolvasó*- vagy rózsafüzér-ájtatosságot is, mely a megváltás titkairól való elmélkedésben áll: az Üdvözlégy szövegébe a Jézus neve után iktatjuk be az *örvendetes* (1. Kit te, Szent Szűz, méhedben fogantál. 2. Kit te, Szent Szűz, Erzsébetet látogatván, méhedben hordoztál. 3. Kit te, Szent Szűz, e világra szültél. 4. Kit te, Szent Szűz a templomban bemutattál. 5. Kit te, Szent Szűz, a templomban megtaláltál); a *fájdalmas* (1. Ki érettünk vért izzadott. 2. Ki érettünk megostoroztatott. 3. Ki érettünk tövissel koronáztatott. 4. Ki érettünk a keresztet hordozta. 5. Ki érettünk keresztre feszítettetted); a *dicsőséges* (1. Ki halottaiból feltámadott. 2. Ki mennyekbe felment. 3. Ki nekünk a Szentlelket elküldte. 4. Ki téged, Szent Szűz, a mennyekbe felvett. 5. Ki téged, Szent Szűz, a mennyekben megkoronázott) titkokat.

A *II. parancsolat*: Isten nevét hiába ne vedyed.

Isten neve szent, melyet nagy tisztelettel mondunk ki, mikor imádkozunk vagy hittant tanulunk, de szükségtelenül *esküdni* vagy pedig *káromkodni* súlyos tiszteletlenség az Istent szent neve ellen, amiről le kell szokni. Az orthodox zsidó e parancsolatot túlzásba viszi, s azt hiszi, hogy az Isten nevét egyáltalán nem szabad kimondani, tehát Isten neve helyett azt mondja: a Mindenható, az Örökkévaló; ez túlzás, imádság vagy jókívánság (Isten áldja, Isten éltesse) közben szólíthatom Istent, de profán dolgokban vagy tréfálkozva Istent emlegetni,

tiszteletlenség. Vannak esetek, amikor az Isten nevével esküt kell tenni: (ha pl. bíróság előtt a tanú esküvel erősíti, hogy igazat vallott), ilyenkor tehát nagyon meg kell gondolni, hogy csak a tiszta igazat mondjuk; ha pedig egy ígéretet kell esküvel erősíteni, akkor nagyon meg kell gondolni, hogy csak olyat ígérjünk, amit meg is tudunk tartani. Olyanra esküdni, amiről tudjuk, hogy nem igaz: *hamis eskü*; esküvel erősített ígéretet meg nem tartani: *esküszegés*, mind a kettő súlyos bűn.

III. parancsolat: Megemlékezzél róla, hogy a szombatot, megszenteljed.

Mózes azért adja elő a teremtés történetét hat nap (ami alatt nem 24 órát, hanem sok ezer éves napokat értünk) alatt, hogy a hetedik legyen megszentelve, hogy mi is hat nap dolgozzunk, a hetediket Isten tiszteletére szenteljük. A hetedik nap volt a szombat, minthogy azonban Krisztus húsvét vasárnapján támadt fel, mi a feltámadás emlékére a vasárnapot szenteljük meg. Megszentelése abban áll, hogy szentmisét hallgatunk és a szolgálai (testi) munkától tartózkodunk. A szentmisét elejétől végig ájtatosan kell hallgatnunk; ha a szentmise hallgatását elegendő ok nélkül elmulasztjuk, súlyosan vétkezünk. Meg kell tehát tudakolni, hogy a lakásunkhoz legközelebbi templomban hány órákor van szentmise s a legmegfelelőbb időt választani, a háziasszonynak pedig azzal is törődnie kell, hogy háztartási alkalmazottjai misét hallgassanak. Az Egyház e parancsolatot kiegészíti azzal, hogy miként vasárnap, úgy a parancsolt ünnepeken is a misehallgatás és a szolgálai munkától való tartózkodás bűn terhe alatt kötelező. Tudnunk kell tehát, melyek ezek az ünnepek: az őskeresztény Egyházban csak a húsvét és a pünkösd volt ünnep, azután jött a vízkereszt vagy három királyok, a karácsony, a középkorban nagyon elszaporodtak az ünnepek, úgyhogy X. Pius pápa redukálta azokat, ami annyit jelent, hogy bár az Egyház továbbra is megüli, de aki ezeken az eltörölt ünnepeken nem hallgat misét és dolgozik, ezzel nem követ el bűnt. A mai jog szerint a vasárnapokon kívül a következő ünnepek kötelezők:

Az Úr ünnepei:

Karácsony (dec. 25. Jézus születése).

Újév (jan. 1. Jézus névadása).

Három királyok vagy *Vízkereszt* (jan. 6. A gyermek Jézust imádni jöttek a napkeleti bölcsek, a középkori legenda szerint a Három királyok. Ugyanezen a napon emlékezünk meg arról, hogy János a Jordán vizében megkereszteli Jézust s felismeri benne az Isten Fiát).

Húsvét (Jézus feltámadása).

Áldozócsütörtök (40 nappal húsvét után. Jézus mennybemenetele).

Pünkösd (10 nappal a mennybemenetel után a Szentlélek eljövetele).

A Boldogságos Szűz Mária ünnepei:

Szeplőtelen Fogantatás (dec. 8. Mária az eredendő bűn szeplője nélkül jött a világra).

Nagyboldogasszony (aug. 15. Mária halála s mennybevétele).

Szentelek ünnepei:

Mindenszentelek (nov. 1.).

Szent Péter és Pál apostolok (jún. 29., a római Egyház alapítói).

Miként ezeket a napokat ünnepül, úgy más napokat arra rendelt az Egyház, hogy a közeledő ünnepre önmehtagadás által előkészüljünk, ezek a *bőjti* napok. A böjt lényege az *önmehtagadás*, minthogy pedig az Egyház mai böjti fegyelme igen enyhe, azért a vallásos lélek nem elégszik meg azzal, hogy azt betartja, hanem valamely megengedett élvezetet önként mehtagad magától. *I. Szigorú böjti napok*, vagyis amelyeken tilos a húsfélék élvezete és csak egyszer szabad jóllakni, a következők: 1. Hamvazószerda. 2. Minden péntek nagyböjtben. 3. A kántorböjtek péntekje. 4. Nagyszombat délig. (Nagyszombaton déltől kezdve sem a böjt, sem a hústól való megtartóztatás nem kötelező.) 5. Karácsony, pünkösd és Nagyboldogasszony (aug. 15.) vigíliája. *II. Enyhített böjti napok*, melyeken szabad ugyan

húst enni, de a többszöri jóllakás tilos: (Bőjti napokon a főétkezést a nap bármely szakában lehet megtartani. A délben megtartott főétkezésen kívül kis mennyiségű húst este is lehet enni.) 1. Péntek kivételével a nagyböjt minden hétköznapja. 2. Kántorböjtök szerdái és szombatjai. 3. Mindenszentek vigíliája. *III. Megtartóztatási napok*, melyeken csupán a húsételek élvezete tilos: az évnek minden péntekje.

14–16. lecke: IV–X. parancsolatok. A malaszt. A szentségek

IV. parancsolat: Tiszteld atyádat és anyádat.

E parancsolatban az *engedelmesség* van megparancsolva minden fellebbvaló iránt: gyerek a szüleinek, tanuló a tanítójának, cseléd a gazdájának, hivatalnok a főnökének, mindenki az ő fellebbvalójának tartozik engedelmeskedni, kivéve ha az bünt parancsol, akkor még a szülőnek sem szabad engedelmeskedni. Ugyanígy van az állampolgári engedelmességgel is: mindenki tartozik a *törvénynek* engedelmeskedni, de ha az államtörvény olyat rendel, ami Isten parancsába ütközik, akkor *inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek*: a vértanúk mind megmenthették volna életüket, ha a bálványok előtt egy kis tömjént égetnek: de ők inkább választották a *vértanúságot*.

V. parancsolat: Ne ölj.

Ezen nem éppen csak a szó szoros értelmében vett gyilkosságot értjük, hanem mindazt, ami az *élet*, a *testi épség*, az *egészség* ellen van: semmi olyat nem szabad tenni, amivel akár másnak, akár magunknak az életét, a testi épségét, az egészségét veszélyeztetjük, kivéve magasabb szempontból (önfeláldozás) vagy kényszerítő szükségből (jogos önvédelem). Tehát az ételben, italban való mértéketlenség, a könnyelmű öltözködés, a sport túlhajtása, a túlfeszített, idegölő munka, az orvosi rendelet be nem tartása, mind bűn önmagunk ellen. A munkaadó, aki a munkást úgy dolgoztatja, hogy annak életét, testi épségét, egészségét veszélyezteti, a háziúr, aki olyan lakást ad ki, mely a lakó egészségét veszélyezteti, mind vétkezik az V. parancsolat ellen. Amíg gyilkosság, öngyilkosság, párbaj, magzatelhajtás, háború van, addig az V. parancsolat nincs keresztülvive, minden olyan mozgalomban tehát, mely ezek ellen irányul, résztvenni keresztény kötelesség.

VI. parancsolat: Ne paráználkodj. *IX. parancsolat:* Felebarátod feleségét bűnre ne kívánjad.

Mindazt, amire az ember maga is érzi, hogy *illetlen*, *szemérmetlen*, tenni tiltja a VI., gondolni a IX. parancsolat. Cselekedetben, beszédben, gondolatban, mások előtt és egyedül mindig szemérmesnek kell lenni. Ide tartozik tehát nemcsak minden házasságon kívüli szexuális érintkezés, de pornográf könyv vagy újság olvasása, erkölcstelen szindarab hallgatása, kétértelmű tréfálgozás, illetlen öltözködés és minden olyan viselkedés, mely az érzékiség ingerlésére alkalmas. Természetesen bűn mindig csak az, ami szándékos, arról, hogy egy gondolatom támad, még nem tehetek, mihelyt azonban az ember tudatára ébred annak, hogy helytelen gondolat foglalkoztatja, verje ki a fejéből s foglalja el magát más gondolattal, főleg pedig ne tegyen olyat, ami a gondolatokat ilyen irányba tereli.

VII. parancsolat: Ne lopj. *X. parancsolat:* Felebarátodnak semmiféle jószágát ne kívánjad.

A VII. parancsolat védi a *magántulajdont*, minden vagyon elleni vétség ide tartozik: lopás, rablás, sikkasztás, csalás, hamisítás, hűtlen kezelés, uzsora, könnyelmű adósságcsinálás, árdrágítás, idegen vagyon rongálása, pazarlás, fősvényesség, a munkás

bérének visszatartása, a vállalt munkának nem pontos végzése stb. ez mind mind ide tartozik, s bármi módon okoztunk valakinek anyagi kárt, azt meg kell téríteni. De nemcsak tényleg nem szabad mást megkárosítani, hanem irigyelni sem szabad a másét és ez nemcsak anyagiakra vonatkozik, hanem mindenre, amivel más előnyben van fölöttem.

VIII. parancsolat: Hamis tanúságot ne szólj = ne hazudj. Isten az igazság: soha nem szabad olyat mondani, amiről tudom, hogy nem igaz. Ha lehetetlen valakinek a teljes igazat szemébe mondani, akkor az ember hallgat, vagy kitérő feleletet ad, vagy megmondja, hogy nem mondhatja meg az igazat, de nem hazudik. Ide tartozik a *rágalmazás és becsületsértés*, az utóbbit csak bocsánatkéréssel, az előbbit csak azzal lehet jóténni, ha azok előtt, akik előtt valakit rágalmaztunk, kijelentjük, hogy ez rágalom volt.

Átvettük tehát a tízparancsolatot: dióhéjba foglalását az egész keresztény erkölcstannak. A parancsolatokat meg nem tartani: ez éppen a *bűn*. Ha valaki fontos dologban, teljesen tudatosan s teljesen szabad akaratból nem tartja meg az Isten parancsát, ez oly súlyos bűn, hogy ezáltal elveszti az Isten kegyelmét, mely pedig az üdvösség elnyeréséhez nélkülözhetetlenül szükséges: ha tehát ilyen bűnös állapotban hal meg, akkor nem juthat a mennyországba, azért nevezik az ilyen súlyos bünt *halálos* bűnnek, ami nem azt jelenti, hogy attól a bűnös szörnyethal, hanem azt, hogy a lelkét öli meg, megfosztva azt a természetfölötti élet alapjától, a megszentelő malaszttól. Ha ellenben vagy kevésbé fontos dologról volt szó, vagy a bűnös őszintén nem tudta, hogy amit tesz, nem szabad tennie, vagy tudta ugyan, de nem akarta, hanem pl. kényszerből tette, akkor ezáltal nem veszi el a megszentelő malasztot, hanem *bocsánatos bűnt követ el*. Amiből nem az következik, hogy csak a halálos bünt kell kerülni, minden legkisebb hibát is kerülni kell, s ha mégis elkövettük, meg kell bánni s jóténni. Úgy halálos, mint bocsánatos bünt el lehet követni *cselekedettel, beszéddel, gondolattal, mulasztással*. Nem elég azonban a bünt kerülni, az *erényt* kell gyakorolni, minden alkalmat felhasználni erénygyakorlatra, *tökéletességre* kell törekedni. Minden este meg kell vizsgálni magunkat, s ami hibára rájön az ember, abból levonni a tanulságot, hogy mire kell másnap jobban vigyázni, nehogy újra visszaessünk. Felismerni hibáinkat, felismert hibáinkról leszokni, az azzal ellentétes erényt úgy begyakorolni, hogy az vérünkbe menjen át: ez a *keresztény élet*.

Ha tehát hiszi, ami a Hiszekegyben van s megtartja a parancsolatokat, akkor él az ember keresztény életet s ezzel érdemli ki a mennyországot, az Istennel örök boldogságban való egyesülést.

Most jön azonban a nehézség.

Az eredendő bűnnek, melyet az Ádámtól való leszármazás folytán mindnyájan örököltünk, az éppen a következménye, hogy az emberi természet megromlott. Ez a *romlott természet* a maga erejéből nem volna arra képes, hogy az egész életen át az összes parancsolatokat mindig tökéletesen betartsa és üdvözüljön: ehhez okvetlen szüksége van *természetfölötti segítségre*, ez éppen az Isten kegyelme, a segítő és a *megszentelő malaszt*, amellyel Ádámot az Isten teremtésekor felruházta, de ő azt a bűn által elveszítette, s minthogy mindnyájan tőle származunk, mi már nem örökölhettük a megszentelő malasztot, hanem örököljük a bünt. *Krisztus* keserves kínszenvedése és kereszthalála által visszaszerezte számunkra a megszentelő malasztot, de az a kérdés, *hogy leszünk annak részesévé?*

Az ember nem tiszta lélek, hanem *testből és lélekből* áll: ahhoz, hogy megértse, hogy a lelkében valami láthatatlan módon végbemegy, valami külső, *érzékelhető jelre* van szüksége. Krisztus rendelt bizonyos külső jeleket, melyek által megkapjuk az Isten malasztját: ezek a szentségek.

A szentségek Krisztustól rendelt külső jelek, melyek által megkapjuk az Isten malasztját.

Hét szentség van: keresztség, bérmálás, Oltáriszentség, bűnbánat, utolsó kenet, egyházi rend, házasság: mind a hét Krisztustól rendelt külső jel, mely által megkapjuk az Isten malasztját.

A protestánsok ezek közül csak a keresztséget s az általuk Úrvacsorának nevezett Oltáriszentséget tartják szentségnek, a többire azt mondják, hogy azt csak a papok találták ki, holott mind a hét szentségről kimutatható, hogy már az apostoli korban mint Krisztustól rendelt *malaszteszke* volt használatban.

Ezt a hét szentséget kell most majd megismernünk, mindegyiknél megtanulva, hogy minő malasztot eszközöl, mi benne a külső jel, ki veheti fel, ki szolgáltatja ki és minő szertartásokkal?

17–18. lecke: A keresztség

Az ember megszületik az eredendő bűnrel: *a keresztség az első szentség, mely lemosa lelkéről az eredendő bűnt.*

Mikor Nikodémus, aki éjjel, titokban járt Krisztushoz tanulni, tudakolja, hogy lehet a mennyországba jutni, Krisztus azt feleli: ha újjá nem születtek vízből és Szentlélekből, nem mentek be a mennyek országába. Nikodémus nem érti, hogy születhetik ő, meglett ember létére újra? Nem érti, hogy Krisztus az üdvösséghez teljes *lelki újjászületést* kíván.

Mennybemenetele előtt Krisztus kiküldi apostolait: menjetek, tanítsatok minden nemzeteket s kereszteljétek meg őket az Atyának és Fiúnak s Szentléleknek nevében. Ez a keresztség: *a lelki újjászületés szentsége*, melynek külső jele a vízzel való leöntés, benső eszközlő oka a Szentlélek kegyelme.

Mikor a Szentlélek pünkösdi ünnepén leszállt az apostolokra, azok kezdik hirdetni a Krisztus istenségét s azt a 3000 zsidót, akik ezt elhitték, megkeresztelik: így született meg az első keresztény egyházközség Jeruzsálemben 3000 olyan zsidóból, aki hiszi a Krisztus istenségét. Eleinte csak *zsidókat* kereszteltek, később *pogányokat* is, de csak felnőtteket. Mikor azután ezeknek gyermekeik születnek, akkor jön szokásba, hogy a keresztény szülőnek *újszülött* gyermekét megkeresztelik, hogy az eredendő bűntől minél előbb megtisztuljon. Ma Európában ez az általános: keresztény szülők újszülött gyermekét kereszteljük, akinél csak az *eredendő bűnről* lehet szó, mert hiszen személyes bűne még nem lehet. *Felnőtt* embernél, aki addig vagy zsidó, vagy pogány, vagy mohamedán volt, más a helyzet: ez csak úgy keresztelhető meg, ha *önként, szabadakaratból s tisztességes szándékból* kéri a keresztséget; akkor ki kell őt oktatni a keresztény hitről, s neki azt el kell fogadnia s átértenie. Ha tehát hitoktatás közben a hitvallás bármely ágazatára azt mondja, hogy ezt nem hiszi, nem keresztelhető meg. Mivel továbbá attól a perctől kezdve, hogy megkeresztelik, tagja lesz az Egyháznak, tehát az Egyház törvényei rá nézve kötelezők lesznek: ha olyan erkölcsi állapotban van, mely az Egyház álláspontjával össze nem fér, ezen változtatnia kell; ha ezt nem tudja vagy nem akarja megtenni: nem keresztelhető meg. Ha pl. zsidó férfi elvált katolikus asszonnyal, vagy fordítva, él polgári házasságban: ez, minthogy ez az Egyház szemében érvénytelen házasságban él, csak úgy volna megkeresztelhető, ha elválk. Ha erre nem hajlandó, nem keresztelhető meg. Erre különben a házasság szentségénél még visszatérünk. Ha azonban a felnőtt megkereszteltetett, úgy nemcsak az eredendő, hanem minden eddig elkövetett *személyes bűneitől* is (melyeket természetesen keresztség előtt meg kell bánnia) megtisztul, mert a keresztség mindig teljes lelki megtisztulás, *lelki újjászületés*.

Kit lehet tehát megkeresztelni? Minden olyan élő embert, *aki még nincs megkeresztelve*. Aki már egyszer meg van keresztelve, azt nem lehet még egyszer megkeresztelni, mert a keresztség *letörülhetetlen jelleget* nyom a lélekre.

Minthogy a keresztség mindenkinek szükséges, mert mindnyájan az eredendő bűnnel születünk s attól a keresztségben tisztulunk meg, azért annak kiszolgáltatása a legegyszerűbb: a lényeg csak a *vízzel való leöntés* e szavakkal: *én téged megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében*. A többi csak szertartás, mindenesetre 1900 év által megszentelt mélyértelmű szimbolikus szertartás, de mégis csak szertartás, melynek elmaradása az érvényességet nem alterálja. Ellenben a vízzel való leöntés és e szavak kimondása az érvényesség kelléke, ha tehát a keresztelő a keresztelendőt nem vízzel öntötte le, vagy nem e szavakat mondta, akkor a keresztség nem érvényes.

Ki keresztelhet? Rendes körülmények közt a *plébános* vagy helyettese a nagyszombaton e célra szentelt *keresztvízzel, latinul*, a római Ritualében foglalt szertartásokkal; *szükség esetén* akárki, akármilyen vízzel, akármilyen nyelven. Ez többnyire akkor fordul elő, ha egy *koraszülött* oly gyenge, hogy nem merik templomba vinni, attól félve, hogy útközben meghal. Akkor akárki – többnyire a *szülésznő* – vesz egy pohár vizet, pár cseppet a gyermek fejére önt e szavakkal: *én téged megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében*. Ezzel a gyermek meg van keresztelve, az eredendő bűn le van mosva lelkéről, ha meghal: mennybe jut. Ha nem hal meg, hanem megerősödik, akkor elhozzák a templomba, hogy a pap pótolja a szertartásokat, melyeket a szülésznő nem végzett el, de már nem kereszteli, mert már meg van keresztelve, a keresztelést pedig nem szabad ismételni. Mikor tehát a szertartások folyamán a vízzel való leöntés következik, azt a pap kihagyja. Még az anyakönyvbe sem azt írja, hogy megkeresztelte, hanem azt, hogy *szükségből keresztelte* N. N. szülésznő, a szertartásokat pótolta X. Y. lelkész. Fontos azonban, hogy a *szükségből keresztelő szándéka* valóban a keresztség szentségének kiszolgáltatására irányuljon, mert e szándék nélkül pusztán a vízzel való leöntés ténye nem *szentségkiszolgáltatás*. Ez nagyon fontos más keresztény felekezetekből való áttérés esetén: a *lutheránus* vagy *kálvinista* áttérőt nem kereszteljük újra, mert már meg van keresztelve, az *unitáriusok* azonban, ámbár vízzel keresztelnek, tagadják a Szentháromságot, tagadják a Krisztus istenségét, tagadják a keresztség malasztesszöklő erejét s azt csak az egyházba való felvétel jelének tekintik, az unitárius lelkész szándéka tehát nem a keresztség szentségének (katolikus értelemben véve) kiszolgáltatására irányul, az így kiszolgáltatott keresztség érvénye *kétes*, az unitárius áttérőt tehát *feltételes formában* (ha még nem vagy megkeresztelve) meg kell keresztelni.

A keresztségben kapja a megkeresztelt *keresztnevet*, egy szentnek a nevét, aki az ő védőszentje lesz, akinek tehát illik az életét ismernie, erényeit utánoznia, imádságait kérnie s a nevenapját valami jó cselekedettel ünnepelnie. Az áttérő eddigi nevét mindenesetre tartsa meg, nehogy az állami anyakönyvi hivatalban személyazonosságát kétségbe vonják, de ha eddigi neve nem szent név, úgy még egy szent nevét is fel kell vennie. Rendesen a keresztszülő nevét szokták választani, ez azonban csak udvariasság, nem előírás. A keresztelendőnek *keresztszülője* kell legyen, férfinak keresztapja, nőnek keresztanyja, akik keresztgyermekükkel lelki rokonságba lépnek s kötelesek őt a keresztény életben való fejlődésében támogatni. A keresztszülőnek magának tehát kifogástalan katolikusnak kell lennie, nem lehet tehát közismerten bűnös életmódot folytató, az Egyház által tiltott társaság tagja; ha házast, csak akkor fogadható el, ha házassága egyházzal érvényes; nem lehet a hit elemeiben járatlan sem. Pap keresztszülői tisztet csak püspökének engedélyével fogadhat el.

A keresztelés így fog történni:

El kell hozniok az izraelita hitközségtől kiváltott születési bizonyítványt, s az állami születési anyakönyvi kivonatot. El kell hozniok a két tanú által aláírt tanúsítványt, mely szerint az áttérő áttérési szándékát a lakóhelye szerint illetékes izraelita lelkésznek két ízben (a két jelentkezés közt teljes két hétnek kell elteltie) bejelentette. Ennek alapján a sekrestyében a pap beírja a kereszteltek anyakönyvébe az adatokat: a születés évét, hónapját, napját és helyét, a keresztelés évét, hónapját és napját, a keresztnevet, a szülők nevét,

foglalkozását, vallását, származási helyét, a megkeresztelt lakását, a keresztszülő és a keresztelő lelkész nevét. Azután megkérdi:

Mit kívántok az Anyaszentegyháztól? Felelik: a hitet.

A hit mit ad nektek? Felelik: az örök életet.

Ellene mondtok-e az ördögnek? Felelik: ellene mondunk.

Minden cselekedeteinek? Felelik: ellene mondunk.

Minden pompáinak? Felelik: ellene mondunk.

Hisztek-e a mindenható Atyaistenben, mennynek és földnek teremtőjében? Felelik: hiszünk.

Hisztek-e a Jézus Krisztusban, ő Egy Fiában, a mi Urunkban, ki e világra született s kínhalált szenvedett? Felelik: hiszünk.

Hisztek-e a Szentlélekben, katolikus keresztény Anyaszentegyházat, szentek egyességét, bűnök bocsánatát, testnek feltámadását s az örök életet? Felelik: hiszünk.

Ezután a pap kereszttel jelöli mindegyiknek a homlokát, fülét, szemét, orrát, száját, mellét, vállát; a bölcsesség sóját helyezi a nyelvükre. Ezután letérdelnek s hangosan mondják a Miatyánkot, felkelvén, a keresztszülő keresztgyermeké homlokát kereszttel jelöli, a pap pedig a következő imát mondja:

Abrahám Istene, Izsák Istene, Jákob Istene, Isten, aki Mózes szolgáltnak Sinai hegyén megjelentél s Izrael fiait Egyiptomból kivezeted, őrző angyalt rendelvén nekik, aki őket éjjel-nappal őrizze, kérünk Téged Uram, küldd szent angyalodat a mennyekből, aki e szolgálodat s szolgáló leányaidat őrizze s a szent keresztség kegyelmére elvezesse, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Felelik: amen.

Ismét letérdelnek, hangosan mondják a Miatyánkot, felkelvén, a keresztszülő kereszttel jelöli homlokukat, a pap pedig a következő imát mondja:

Isten, minden kérelmezők és könyörgők halhatatlan védelme, szabadítása és békessége, a hívők élete, a holtak feltámadása: segítségül hívlak e szolgálóra, akik a szent keresztség ajándékát kérve, lelki újjászületéssel az örök kegyelmet óhajtják elnyerni, fogadd el őket, Uram s mert azt méltóztattál mondani: KérjeteK és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek s megnyitvatik nektek, nyújtsd a kérőnek jutalmát, nyiss ajtót a zörgetőnek, hogy az égi fürdő örök áldását elnyerve, országodba elérjenek, ki az Atyával s Szentlélekkel élsz és uralkodol, Isten mindörökké.

Felelik: amen.

Harmadszor is letérdelnek, elmondják a Miatyánkot, a keresztszülő kereszttel jelöli homlokukat, a pap pedig a következő imát mondja:

Örök igazságos kegyelmedet kérem, mindenható Atya, örökkévaló Isten, a világosság és igazság szerzője, e szolgálóra, világosítsd meg őket értelmed világosságával, tisztítsd meg és szenteld meg őket, adj nekik igaz ismeretet, hogy méltók legyenek a keresztség szentségéhez járulni s alkalmasak megszentelő malasztodat elnyerni, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Felelik: amen.

Ez még mind a sekrestyében történik; most azután a pap bevezeti a megkeresztelendőt a templomba a keresztkúthoz. A főoltár előtt térdet hajtanak, a keresztkúthoz érve hangosan mondják a Hiszekegyet és a Miatyánkot; a pap nyállal és homokkal érinti a fülüket, mint ahogy Krisztus meggyógyította az evangéliumi siketnémát; újra megkérdi: ellene mondtok-e az ördögnek, minden cselekedeteinek, minden pompáinak? Felelik: ellene mondunk; a keresztelendők olajával keresztet ír a mellükre (amihez természetesen az inget fel kell gombolni): felkenlek az üdvösség olajával Krisztus Jézusban a mi Urunkban az örök életre. Felelik: amen. Most a violaszínű stólat fehérre cseréli, s újra megkérdi: hisztek-e a mindenható Atyaistenben, hisztek-e a Jézus Krisztusban, hisztek-e a Szentlélekben? Felelik: hiszünk.

Mit kértek? Felelik: a keresztséget.

Akartok-e megkeresztelkedni? Felelik: akarunk.

Most a keresztszülők kezüket keresztgyermekük vállára teszik, azok lehajtják fejüket s a pap egyenkint mindegyik fejére keresztvizet önt:

Ego te baptizo in nomine Patris † et Filii † et Spiritus † Sancti.

Most még krizmával keni fel a homlokukat:

A mindenható Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki vízből s Szentlélekből téged újjászült s minden bűneid bocsánatát megadta, kenjen fel téged az üdvösség krizmájával ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztusban az örök életre.

Felelik: amen.

Pax vobis. Felelik: et cum spiritu tuo.

Azután fehér inget ad rá, az ártatlanság köntösét:

Vedd e fehér s szeplőtlen köntöst, s vidd a mi Urunk Jézus Krisztus ítélőszéke elé, hogy bírd az örök életet.

Felelik: amen.

Égő gyertyát ad a kezébe, a hit világosságát:

Vedd ez égő világosságot s feddhetetlenül őrizd meg keresztségedet, tartsd meg az Isten parancsait, hogy amikor az Úr a menyegzőre jő, elébe futhass a mennyekben az örök életre.

Felelik: amen.

Menjetekek békével s az Úr legyen veletek.

Felelik: amen.

Ezzel a keresztelés be van fejezve, s míg a megkereszteltek a templomban hálát adnak, addig a pap a sekrestyében a születési bizonyítványok hátlapjára ráírja:

X. Y. az 1868: LIII. t.-c.-nek eleget tett s általam megkeresztelve mai napon a római katolikus egyházba felvétetett.

Ezzel azután a megkereszteltek elmennek ahhoz az anyakönyvi hivatalhoz, ahol születésük anyakönyveztetett, s a vallásváltoztatást feljegyeztetik. Attól kezdve, hogy meg vannak keresztelve, hívei annak a plébániának, melynek területén laknak, *jelentkezzenek tehát plébánosuknál, mint új hívei*, s kérjenek részt a plébánia hitéletéből s karitatív munkájából.

*

Még egy szót az ún. *vágykereszttség* és *vérkeresztésgről*. Azt mondjuk, hogy a keresztség az üdvösséghez nélkülözhetetlenül szükséges. Ez a tétel csak úgy áll meg, ha úgy értjük, hogy vagy a vízkereszttség, vagy a vágykereszttség vagy a vérkereszttség. Aki önhibáján kívül nincs megkeresztelve, de vágyik arra, hogy mindent megtegyen, amit Isten tőle kíván, annak e vágyában implicite bennfoglaltatik, hogyha tudná, hogy Isten a keresztséget is kívánja, azt is felvenné: ez a *vágykereszttség*. Aki pedig, bár nincs megkeresztelve, de Krisztusért szenved vértanúságot, az természetes, hogy üdvözülni: ez a *vérkereszttség*.

19. lecke: A bérmálás

Az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk, hogy mikor az apostolok Jeruzsálemben hallották, hogy Fülöp diakónus Samariában sokakat megkeresztelt, akkor Péter és János lemennek Samariába, hogy a Fülöp által megkereszteltekkel kézföltétel által közöljék a Szentlélek ajándékát: ez az apostolok első béрмаútja. Tehát már az apostoli időkben a

bérmálás a keresztségtől különböző szentség, melynek kiszolgáltatását az apostolok nem bízták Fülöpre, hanem maguknak tartották fenn; a *bérmálás az a szentség, melyben a Szentlélek a már megkeresztelt hívőt* a püspök kézfeltétele és olajkenése által *megerősíti hitében*, hogy hitét állhatatosan vallja s aszerint éljen.

Az apostolok az általuk keresztelt felnőtteket utána mindjárt megbérmálták; mikor általános lesz az újszülött gyermekek keresztelése, akkor a bérmálás különválik a keresztségtől, az újszülöttet csak megkeresztelik, a bérmálást pedig többnyire abban a korban szolgáltatják ki, amelyben a zsidó fiú Bar Mitzve lesz: *12 éves korában*. A keresztség a lelki újjászületés, a bérmálás a hitben való megerősítés szentsége. Kit lehet tehát megbérmálni? Mindenkit, aki már meg van keresztelve, de még nincs megbérmálva. Aki már egyszer meg van bérmálva, azt nem lehet még egyszer megbérmálni, mert a bérmálás éppúgy, mint a keresztség, *letörülhetlen jelleget* nyom a lélekre, azt tehát ismételni nem lehet. Míg azonban a keresztséget (minthogy az Ádám-tól mindnyájunkra átszálló eredendő büntől mindenki csak a keresztségben tisztulhat meg, s azért az mindenkinek az üdvösségre nélkülözhetlenül szükséges) szükség esetén akárki érvényesen kiszolgáltatathatja, addig a bérmálást, mely nem oly mértékben szükséges, mint a keresztség, az apostolok maguknak tartották fenn, s azt ma is csak a *püspök*, s csak külön pápai felhatalmazással szolgáltatathatja ki egyszerű áldozópap. A püspökök a bérmálást rendszeren pünkösöd táján szokták kiszolgáltatni, ez közhírré lesz téve, *jövő pünkösdkor tehát jelentkezzenek lakóhelyük plébániáján bérmálásra*. Az, hogy már nem gyermekek, ne zavarja önöket, minden évben van számos felnőtt bérmálkozó.

A bérmálás szertartása a következő: a püspök kezeit a bérmálandók fölé terjeszti e szavakkal: a Szentlélek szálljon le rátok s a Magasságbeli ereje örizzen meg benneteket a büntől. Mindenható, örökkévaló Isten, aki e szolgálodat vízből s Szentlélekből újjászülni méltóztattál s megadtad nekik bűneik bocsánatát, küldd le rájuk vigasztaló Szentlelked hét ajándékát: a *bölcsesség és értelem* lelkét, a *tanács és erősség* lelkét, a *tudomány és ájtatosság* lelkét, töltsd el őket az *istenfélelem* lelkével (ez szóról-szóra *Izájás* prófétából van véve) s jelöld meg őket kegyesen Krisztus keresztjelével az örök életre. Azután *krizmával* keresztet ír minden bérmálandó homlokára, miközben kezét annak fejére teszi:

Megjelöllek a † jelével, megerősítek az üdvösség balzsamával az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Azután könnyedén arcul üti, annak jeléül, hogy a bérmálás szentsége által hitében megerősített kereszténynek Krisztusért mindent el kell szenvednie.

Végül a püspök így imádkozik: Isten, ki apostolaidnak a Szentlelket adtad s utódaid által a híveknek is megadni akarod, tekints kegyesen alázatos szolgálatunkra, s add, hogy azok szívét, akiknek homlokát szentkrizmával felkentük s a szent kereszt jelével jelöltük, ugyanazon Szentlélek reájuk szállva s bennük lakozva, dicsőséged templomává képezze. Íme, így áldatik meg minden ember, aki féli az Urat. Áldjon meg benneteket az Úr Sionból, hogy lássátok Jeruzsálem javait éltetek minden napjain s bírjátok az örök életet. Amen.

20–21. lecke: A bűnbánat szentsége

A keresztségben tehát a megkeresztelt lelkileg újjászületett, megtisztult minden bűnétől, visszanyerte a megszentelő malasztot, melyet Ádámban elveszített: amíg új bünt el nem követ, a keresztség malasztja lelkében marad; ha meghal: mennybe jut.

De mi lesz, ha a keresztség után ismét bűnbe esik, tudva és akarva nem tartja meg Isten parancsát: a bűn által ismét elveszti a megszentelő malasztot, ha ilyen bűnös állapotban hal

meg, nem juthat a mennyországba. Kell tehát egy másik szentség, mely által a keresztség után elkövetett személyes bűneitől megtisztuljon: ez a *bűnbánat szentsége*.

Krisztus az apostoloknak kifejezetten hatalmat adott, hogy a bűnöket *megbocsáthatják* vagy *megtarthatják*, tehát *ítélhetnek* afelől, hogy a bűnös bocsánatot érdemel-e vagy sem? Erről csak úgy ítélt, ha *hallja a bűnös vallomását*. Amikor tehát a katolikus ember magát *lelkiismeretében* bűnösnek érzi, akkor felindítja a *bánatot*, azt, hogy fáj a lelkének, hogy bűnével Istent megbántotta. Tehát nem azért bánja, mert rossz következményei voltak, hanem az fáj a lelkének, hogy *Istent megbántotta*. Ha ez igaz, ebből szükségképp következik, hogy *nem akarja újra elkövetni*, s mert az alkalom viszi az embert a bűnre, tehát azt is el kell határoznia, hogy kerülni fog minden *bűnre vezető alkalmat*. Azt mindenkinek magának kell tudnia, hogy mi vitte őt a bűnre: azt kell kerülnie, pl. tájékára sem menni a helynek, ahol túlerős kísértésnek van kitéve; szóba nem állni azzal, aki bűnre csábítja; nem olvasni, hallgatni, nézni olyat, ami gondolatait helytelen irányba tereli stb. Csak, ha megvan ez az erős elhatározása, akkor van értelme annak, hogy elmegy *gyónni*, azaz őszintén és érthetőn bevallja minden felismert hibáját, hogy azok alól feloldozást kérjen. Ha a bűnös vallomásából a pap látja, hogy igazán megbánta bűnét s akar javulni, akkor azt kell mondja neki: *én téged feloldozlak a te bűneidről az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében*, s akkor a bűn meg van bocsátva, lelke megtisztult, visszanyerte a megszentelő malasztot, mely mindaddig lelkében marad, míg újra bünt el nem követ. Ha ellenben azt látja, hogy a bűnös gyónik ugyan – nem tudni miért –, de nem bánja meg igazán bűnét, mert nem akarja *jóvátenni*, nem akarja kerülni a bűnre vezető alkalmat, akkor nem oldozható fel, s akkor a bűn nincs megbocsátva. A bűnbánat szentségének legfontosabb része tehát nem a gyónás, hanem a bánat, annyira, hogy a *tökéletes bánat*, mely azért bánja a bünt, mert azzal a szeretetreméltó Istent bántotta meg, szükség esetén *gyónás nélkül* is megszerzi Isten bocsánatát, pl. halálos szerencsétlenségénél, amikor pap nincs a közelben, s így nem lehet gyónni, fel kell kelteni a tökéletes bánatot s a bűnös meg van mentve. Természetesen, ha megmenekül, utólag meg kell gyónnia. Fordítva ellenben, ha valaki gyónik anélkül, hogy igazán bánna a bűnét, a gyónás nemcsak nem használ, hanem újabb bűn: *szentségtörés*.

A bűnbánat tehát az a szentség, melyben a pap Isten nevében megbocsátja a keresztség után elkövetett bűnöket, ha a bűnös *megbánja, bevallja és jóvá akarja tenni*.

A bűnbánat szentségének részei tehát: a *lelkiismeretvizsgálat*, a *bánat*, kapcsolatban azzal az *erős fogadással*, hogy többé nem vétkezem s a bűnre vezető alkalmat elkerülöm, azután következik a bűnbevallás, vagyis a *gyónás*, ennek alapján megkapja a *feloldozást*, mely után az van hátra, hogy elvégezze a feladott penitenciát, az *elégtételt*. Mikor kell tehát gyónni menni? Akkor, mikor az embert a *lelkiismerete* bántja. Nagyon tanácsos megszokni azt, hogy az ember *minden este* megvizsgálja a lelkiismeretét, vajon egész nap mit csinált? S ha rájön, hogy hibázott, mindjárt *megbánni* s másnap *jóvátenni*. Ha pedig súlyos bünt követett el, nem halogatni, hanem *gyónni* menni. Legalább egyszer évente a gyónás bűn terhe alatt kötelező, ha tehát nincs is tudatában valami nagy bűnének, azokat a kisebb-nagyobb hibákat, melyeket szigorú lelkiismeretvizsgálás útján fel kell fedezzen magában, kell az embernek megbánnia, meggyónnia s azokról leszokni iparkodnia.

Maga a gyónás így történik. A templomban vagy a sekrestyében van a *rácsos gyóntatószék*; a rács mögött ül a gyóntató pap, a rács előtt térdel a bűnös, s a rácson keresztül azt mondja:

Gyónom a mindenható Istennek s neked lelkiatyám Isten helyett, hogy (először úgy mondja: keresztségem óta; később pedig: utolsó gyónásom óta, melyet ekkor és ekkor végeztem) ezeket a bűnöket követtem el:

Most elmondja minden felismert halálos bűnét úgy, ahogy volt. Sem ki nem hagy semmit, sem nem szépíti a dolgot, hanem *őszintén* mond el mindent, a halálos bűnök számát és *súlyosbító* körülményeit is bevallja (pl. nem akárkivel, hanem olyannal, akivel különösen nem lett volna szabad; olyan helyen vagy időben, ahol vagy amikor különösen nem lett volna szabad stb.). Nem használ *érthetetlen* kifejezéseket, hanem úgy mondja el, hogy a gyóntató mint *lelki orvos* tiszta képet kapjon a bűnös lelkiállapotáról, mint *bíró* meg tudja ítélni, vajon a bűnös érdemel-e, s minő feltételek mellett, bocsánatot. Mikor mindent elmondott, befejezi:

Szánom és bánom, hogy ezzel a jó Istent megbántottam, fogadom, hogy többé nem vétkezem s a bűnre vezető alkalmat elkerülöm. Kérek penitenciát és feloldozást.

Ha a gyóntató még kérdez valamit, arra ismét őszintén és érthetőn felelni kell s nem sértődni meg, ha olyat kérdez, amire nem kellemes felelni: ez nem kíváncsiságból történik, hanem azért, hogy tiszta képet kapjon a gyónó lelkiállapotáról. Azután megjegyzi magának a gyóntató tanácsait s a feladott *penitenciát*, az elégtételt. Mert minden bűnért büntetés jár, vagy ezen, vagy a másvilágon: hogy ne a másvilágon várjon rám, azért vállalom inkább itt a gyóntató által kiszabott elégtételt. A töredelmes bánat és bűnbevallás alapján nyert *feloldozással* a bűn és az *örökbüntetés* el van engedve, de az *ideigtartó büntetést* el kell szenvedni, erre szolgál a penitencia, mely az őskeresztény egyházban nagyon szigorú volt; voltak bűnök, amelyekért éveken át *nyilvánosan* kellett vezekelni, sőt volt három olyan bűn, amiért *életfogytiglan* kellett vezekelni s csak a halálos ágyon adták a feloldozást: a *hitehagyás*, a *gyilkosság*, a *házasságtörés*. Ez azután lassan kiment a gyakorlatból s ma a pap penitencia gyanánt vagy valami *imát*, vagy valami *önmegtagadást*, vagy valami *jó cselekedetet* ad fel. A penitencia kiszabása után a gyóntató megadja a feloldozást e szavakkal: *Ego te absolvo a peccatis tuis, in nomine † Patris † et Filii † et Spiritus Sancti.*

Ekkor a gyónó felkel, megcsókolja a gyóntató által odanyújtott stóla végén a keresztet s nyugodt lehet afelől, hogy ha bánata és gyónása őszinte volt, bűnei meg vannak bocsátva, visszanyerte a megszentelő malasztot, lelke ismét oly tiszta, mint keresztelése pillanatában. Csak az van hátra, hogy hűségesen elvégezze a feladott elégtételt. Azért, ha a gyóntató esetleg olyan penitenciát ad fel, melyet az illető nem képes elvégezni, kérje annak megváltoztatását, mert ha nem szól, hanem vállalja, akkor köteles is elvégezni.

A középkori bűnbánattartási fegyelem megengedte a vezeklésnek valamely jó cselekedet fejében való megváltását, ez az ún. *búcsúengedély*. Ez tehát nem bűnbocsánat, a bűnbocsánatot a bánat és gyónás alapján nyert feloldozás adta meg, a búcsú az ideigtartó büntetés elengedése, melyet csakis az nyerhet el, aki már bűnbocsánatot nyert s így a kegyelem állapotában van, mert bűnös állapotban nem lehet búcsút nyerni. Ezt jól meg kell érteni, mert hiszen az egész *protestantizmus* ebből indult ki: *X. Leó*, a Medici-pápa, a Szent Péter-templom építéséhez való hozzájárulás fejében azoknak, akik bűneiket megbánva és meggyónva már feloldozást nyertek, búcsút engedélyezett; Tetzl János dominikánus, aki ezt Németországban kihirdette, hirdetményét oly szerencsétlenül fogalmazta, hogy *Luther Márton* ágostonrendű szerzetes azt félreértette, s úgy fogta fel, hogy itt pénzért hirdetnek bűnbocsánatot, holott erről szó sem volt. Ha tehát imakönyvekben imaszövegeket találunk, melyek alá ez van nyomtatva: *40 napi, 100 napi, 1 évi, 7 évi, teljes búcsú*, ez annyit jelent, hogy aki már gyóntatószéki feloldozás által bűnei bocsánatát megnyerte, annak ez ima ájtatos elmondása fejében annyi ideig tartó büntetés engedtetik el, amennyit az őskeresztény egyházban 40 napi, 100 napi, 1 évi, 7 évi, vagy a teljes vezeklés elvégzése fejében engedtek el.

22–23. lecke: Az Oltáriszentség

Krisztus, kinszenvedésének előestéjén, *nagycsütörtökön*, megtartja tanítványaival az utolsó vacsorát. S miután a húsvéti bárányt elköltötték, vevé a kenyeret, mely a szent időnek megfelelően, az Egyiptomból való kivonulás emlékére csak kovásztalan kenyér, *pászka* lehetett, megáldja, megszegei, adá tanítványainak: vegyétek és egyétek, *ez az én testem*. Azután vevé a borral telt kelyhet, megáldja, adá tanítványainak: igyatok ebből, *ez az én vérem kelyhe*, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. E szavakra *a kenyér és bor lényege Krisztus testévé és vérévé változott*. A kenyér és bor külső színei, tulajdonságai, íze, illata, tápláló ereje megmaradtak, lényege átváltozott, úgyhogy a 12 apostol az utolsó vacsorán kenyér és bor színében *Krisztus testét és vérét ette és itta*. Azután azt mondja nekik: *ezt cselekedjétek az én emlékezetemre*. Ezzel hatalmat adott nekik, hogy ők is *a kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé változtassák*. Ez történik mindennap újra a *szentmisében*. A pap az oltáron felajánlja az ostyát (azaz kovásztalan kenyeret) és a bort, s mikor megismétli felettük Krisztus szavát: *ez az én testem, ez az én vérem*; e szavakra a kenyér és bor lényege Krisztus testévé és vérévé változik. Külsőleg marad kenyér és bor, lényegében Krisztus teste és vére: ezt a csodálatos átváltozást az Egyház *átlényegülésnek* (transsubstantiatio) nevezi. Ettől a perctől kezdve ott kenyér és bor színében Krisztus *valósággal és lényegesen* jelen van. Azért a pap felmutatja előbb a szentostyát, azután a kelyhet: *Úrfelmutatás*, az Úr szent testének és vérének felmutatása, s a hívek *letérdenek*. Ezt a kenyeret és bort, mely akkor már Krisztus teste s vére, a miséző pap magához veszi: *szentáldozás*. A szentmise az *újszövetség örök áldozatja, melyben Krisztus mindennap újra feláldozza magát érettünk*. Ugyanaz a Krisztus, aki egyszer a kereszten vérét ontva áldozta fel magát, mindennap újra feláldozza magát minden szentmisében kenyér és bor színében elrejtve. Ha tehát valaki teljes lélekkel részt vesz a szentmisében, az ugyanannyi, mintha ott állt volna a Kálvárián a Krisztus keresztye alatt. Hogy Istennek az imádás jeléül *áldozatot* kell bemutatni, ezt már Ádám-Éva átértik, a jó *Ábel* boldog, hogy a legkedvesebb bárányát feláldozhatja Istennek; *Ábrahám* egyszülött fiát is kész feláldozni; *Melchizedek* kenyérből és borból való áldozatot mutat be; mindezek előképek: az igazi engesztelő áldozat a világ bűneiért a *Krisztus önfeláldozása* a kereszten, ennek naponkénti megisméltése a *szentmiseáldozat*, melynek főrészei a felajánlás, az átváltozás és az áldozás. Átváltozáskor a kenyér és bor átváltozik Krisztus testévé és vérévé, áldozáskor a pap kenyér és bor, a hívek csak kenyér színében *Krisztus testét veszik magukhoz lelki táplálékul*: ahogy testünk táplálására kenyeret eszünk, úgy lelkünk táplálására Krisztus önmagát adja nekünk kenyér színében. Erre a kegyelemre, hogy Krisztussal ily bensőleg egyesüljünk (*kommunió*), az ember méltó sohasem lehet, annyira-mennyire előkészülünk azáltal, hogy lelkünket minden bűntől tisztába hozzuk: szentáldozás előtt az ember megvizsgálja a *lelkiismeretét*, ha teljesen tisztának érzi magát, mehet áldozni; ha lelkiismerete nem tiszta, meg kell tisztítania a *bűnbánat* szentségében. Az őskeresztény egyházban a hívek *mindennap* áldoztak; ma is az az Egyház óhaja, hogy a hívek *gyakran* járuljanak a szentáldozáshoz. Akinek lelkiismerete tiszta, annak nem kell minden szentáldozás előtt újra gyónnia, hanem egy szentgyónás után néhányszor mehet áldozni gyónás nélkül. Erre egyformán kötelező szabályt mindenki számára nem lehet felállítani, ez kinek-kinek körülményeitől, buzgóságától és gyóntatójának engedélyétől függ. Legalább egyszer évente, húsvét táján a szentáldozás bűn terhe alatt kötelező, úgyhogy, ha valakinek semmi más bűne nincs, de a *húsvéti áldozást* elmulasztotta, ez a mulasztás már magában véve súlyos bűn, melyre nincs mentsége, mert ha a húsvéti szentáldozásra engedett egész idő alatt (nagybőjt első vasárnapjától pünkösöd utáni első vasárnapig) beteg, akkor papot kell magához hívasson. A húsvéti szentáldozás tehát még a vasárnapi misehallgatásnál is szigorúbban kötelező, mert a vasárnapi mise alól a betegség

felment, a húsvéti áldozás alól nem. Szentségtörő húsvéti áldozással nem lehet teljesíteni a húsvéti áldozás parancsát, azért, aki csak a húsvéti időben áldozik, előtte általában gyónni tartozik. Az elmulasztott húsvéti áldozást mielőbb pótolni kell. Tiszteletből Krisztus teste iránt, az áldozónak *éhgymorral* kell lennie, azaz éjfél-től kezdve nem ehet és nem ihat semmit, ez azonban arra, aki mint ágyban fekvő beteg áldozik, nem kötelező.

Halálveszedelemben a szentáldozást (= útravaló) magunkhoz vennünk kötelességünk.

Azt a kenyeret, mely a szentmisében a konszekráció szavaira Krisztus testévé változott, nevezzük *Oltáriszentségnek*. Tehát mi az Oltáriszentség? *Krisztus teste kenyér színében*. Az Oltáriszentséget az oltáron elhelyezett szentségszekrényben (*tabernákulum*), mely előtt az *öröklámpa* mutatja, hogy azon az oltáron őrzik, őrizzük és pedig kétféle alakban: az áldozatókehelyben (*cibórium*) vannak a kis ostyák a hívek áldoztatására; a szentségmutatóban (*monstrancia*) van a nagy ostya az Oltáriszentségnek nyilvános imádásra való kitételére. Az őskeresztény egyházban senki sem kételkedett afelől, hogy az Oltáriszentségben Krisztus valósággal jelen van; mikor a protestantizmus a *valóságos jelenlét* dogmáját kétségbe vonta s az általuk Úrvacsorának nevezett Oltáriszentséget csak az utolsó vacsora emlékének fogta fel, akkor állt elő annak a szüksége, hogy az Egyház demonstrálja, hogy mi azt hisszük, hogy az Oltáriszentségben Krisztus nemcsak képletesen, hanem valósággal jelen van: ekkor hozza be az Egyház az *Úrnap* ünnepét, amikor az Oltáriszentséget kivisszük az utcára, körmenetben, és leborulunk előtte. Világos, mi nem vagyunk bálványimádók, hogy egy ostyát imádjunk: ha tehát a szentostya előtt leborulunk, azért tesszük, mert hisszük, hogy abban az ostyában az Úr Jézus Krisztus, akit imádás illet, valósággal jelen van. Az *Eucharisztikus Kongresszus* sem egyéb, mint ennek a hitnek ünnepélyes megvallása. Az *Örökimádás* abban áll, hogy megállapított sorrend szerint mindennap az egyházmegye egy másik templomában az Oltáriszentséget reggeltől estig nyilvános imádásra teszik ki; ilyen alkalommal az a kegyelem állapotában levő hívő, aki az imádásra kitett Szentség előtt egy órát imádkozik, teljes búcsút nyer. Tudják meg tehát, hogy plébániájukon mikor van a Szentségimádás napja s vegyenek részt azon. Az *Oltáregylet* ájtatos hölgyek társulata, melynek különös célja az Oltáriszentség kultuszának előmozdítása, ez is minden plébánián meg van szervezve, akinek az ideje és viszonyai megengedik, jól teszi, ha belép abba, csak hogy azután a vállalt kötelezettséget híven teljesítse is.

24–25. lecke: A szentmise szertartása

Megértettük tehát, hogy minden szentmise Krisztus keresztáldozatának az ismétlése s hogy az ünnepi és vasárnapi misehallgatás alól csak súlyos ok mentesít, a húsvéti áldozás alól a betegség sem, mert a beteg papot hívathat magához. Most már ismerkedjünk meg a szentmise *szertartásával*.

Mindenek előtt világos, hogy Krisztus azt a hatalmat, hogy a kenyeret és bort az ő szent testévé és vérévé változtassák, csak az apostoloknak adván, csak az apostolok utóda, az érvényesen felszentelt *pap* misézhet. Az apostolok a szentmiseáldozatot magánházaiknál egy asztalon mutatták be, az üldözések idején a katakombákban egy-egy szent vértanú sírja képezte az oltárt, mikor a vallásszabadság elnyerése után templomok épülnek, a vértanúk holttesteit behozzák a templomba s az oltárt a vértanú holtteste fölé emelik. A mai jog szerint csak olyan oltáron szabad misézni, melynek *oltárkövét* a püspök szent krizmával felkente, s abba *vértanúk csontjait* helyezte. Misézni lehet mindennap *hajnaltól délig*, minden pap mindennap *egy misét*, karácsonykor és halottak napján három misét mondhat, ellenben nagycsütörtök, nagypéntek, nagyszombaton minden templomban csak egy mise lehet, melyek közül a nagypéntekit *csonka misének* nevezik, mert abban nincs átváltozás, hanem csak áldozás az előtte való nap átváltoztatott ostyával.

Az apostolok a szentmisét ünneplőruhájukban végezték, idővel *liturgikus ruhák* fejlődtek, melyeket csakis az istentiszteletnél szabad használni. A pap tehát a sekrestyében felöltözik a miséhez: először felveszi a *humeralét* (fehér vászon vállkendő), azután az *albát* (fehér vászoning, mely az egész alakot fedi), ezt derékon körülövezi a *cingulummal*, balcsuklójára köti a *manipulust*, nyakába akasztja a *stólát* s úgy veszi fel a miseruhát, a *kazulát*, mely a manipulussal és stórával egy szövetből készül s lehet *fehér* (Krisztus, Mária, szüzek és hitvallók ünnepén), *vörös* (pünkösdkor és vértanúk ünnepein), *violaszín* (a bűnbánati idők: ádventben és nagyböjtben), *zöld* (pünkösdtől ádventig), és *fekete* (nagypénteken és gyászmiséken). Azután felszereli a *kelyhet*: a kehelyre jön a kehelytörő *purifikatórium*, erre a tányérka, a *paténa* a rajta nyugvó *ostyával*, ezt födi a *palla* s az egészet beborítja a kehelytakaró *velum*, mely a miseruha szövetével egyezik, erre jön az ugyane szövetből való táská, a *bursa*, benne a *korporálé*, kis fehér vászonabrosz, melyet a kehely alá fog teríteni. Ezután kikeresi a *misekönyvből* az aznapi mise szövegét: a mise szövegének változatlan része a *kánon*, a változó részek: introitus, napi ima, szentlecke, graduale, evangélium, offertórium, secreta, prefáció, áldozás utáni imák aszerint változnak, hogy a mise valamely szentről vagy szent időről szól-e? A szent idők: *ádvent* (4 hét karácsony előtt), *karácsony*, *vízkereszt*, *vízkereszt utáni idő* (2–4 vasárnap), *nagyböjt* (40 nap húsvét előtt; kezdődik *hamvazószerdával*: memento homo, emlékezz ember, hogy porból lettél és porrá leszel; az utolsó hét a *nagyhét*, kezdődik *virágvasárnapal*: Jézus bevonulása Jeruzsálembe, virágot szórtak elébe, a három utolsó nap: *nagycsütörtök* az utolsó vacsora, *nagypéntek* a keresztrefeszítés, *nagyszombat*: a holttest a sírban pihen), *húsvét*, *húsvét utáni idő* (6 vasárnap), *mennybemenetel*, *pünkösdkor*, *pünkösdkor utáni idő* (24–28 vasárnap adventig, utolsó vasárnapon s ádvent első vasárnapján az *utolsó ítéletről* szóló evangéliumot olvassuk). Az egyházi évnél ebbe a keretbe illeszkednek a szentek ünnepei: *apostolok* és evangélisták, *vértanúk*, *hitvallók*, *szüzek* és *sem nem szüzek*, *sem nem vértanúk*.

Így felkészülve kezébe veszi a kelyhet, fejére teszi a birétumot, a ministráns előtte viszi a misekönyvet s kimennek az oltárhoz. Ha azon az oltáron őrzik az Oltáriszentséget, térdet hajtanak; ha nem, meghajtják magukat. A pap elhelyezi az oltár közepén a kelyhet, a ministráns jobboldalt a misekönyvet. Lejönnek s kezdődik a *lépcsőima*, mely a 42. zsoltárból s a bűnbevallásból áll. Azután felmegy, olvassa a misekönyvből az *introitust* (bemenet, misekezdet), visszajön a középre, a ministránssal felváltva mondja: *Kyrie eleison*, *Christe eleison* (Uram irgalmazz, Krisztus kegyelmezz), azután mondja a *Glóriát* (Dicsőség Istennek a magasban, béke a földön a jóakarató embereknek), azután olvassa az aznapi *imákat*, a *szentleckét*, a *graduálét*, most a ministráns átviszi a könyvet a másik oldalra: következik az *evangélium*; a hívek, akik eddig ültek, felállnak, homlokukat, szájukat s mellüket megjelölik a kereszt jelével s *állva hallgatják* az evangéliumot, azután ismét leülnek. A pap a közepén mondja a *Credót*, a Hiszekegyet, most a ministráns elhozza a bort és vizet, következik a felajánlás, az *Offertórium*: a pap felajánlja előbb az ostyát, azután bort s pár csepp vizet önt a kehelybe s azt is felajánlja. Az őskeresztény egyházban a hívek ekkor az oltárra helyezték ajándékaikat, melyekből a papság élt; aki ti. arra kérte a papot, hogy aznap a szentmisét az ő szándékára ajánlja fel, aznap eltartotta a papot, ezek voltak az *oblációk*, melyek helyébe később a *misepénz* lépett, mely tehát nem megfizetése a szentmisének, hanem hozzájárulás a pap eltartásához. A szentmisét fel lehet ajánlani Isten dicséretére, egy szent tiszteletére, mint *könyörgő*, *hálaadó*, *engesztelő* áldozatot *élőkért* és *holtakért*. Offertórium után arra a két ujjára, mely a szentostyát érinti, vizet öntet: *Lavabo*, mosom kezeimet az ártatlanok között; visszatérve a középre, olvassa a csendes imát, *secretát*, mely e szavakkal végződik: per omnia saecula saeculorum, mindörökön örökké; ezzel kezdődik a *prefáció*, végződik a *Sanctus*-sal, szent, szent, szent a seregek Ura Istene s ezzel kezdődik a *Kánon*, a mise változatlan része, mely már a IV. században szóról-szóra mai alakjában volt meg.

Kezdődik e szavakkal: Te igitur = Téged tehát, kegyelmes Atya, szent Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által alázattal kérünk, fogadd el és áldd meg ez ajándékokat, e szent áldozatot, melyet elsősorban felajánlunk a szent katolikus Egyházáért, melyet békében megőrizni, egyesíteni és kormányozni méltóztassál az egész föld kerekességén, együtt a te szolgálóddal, Pius pápával, Jusztinián püspökünkkel s mind a katolikus és apostoli hit hű tisztelőivel. Itt a pap imádkozik mindazon *élőkért*, akikért akar, azután folytatja: tisztelve emlékét elsősorban a Boldogságos Szűz Máriának, de szent apostolaidnak és vértanúidnak is – s megnevezi a 12 apostolt, Szent Péter közvetlen utódait: Linus, Klétus, Kelemen, Sixtus és Kornél pápákat, Cyprián karthágói érseket, Lőrinc diakónust, Chrysogon dalmáciai, János és Pál római, Kozma és Damján arab vértanúkat. Azután kiterjeszti kezeit a kehely és az ostya fölött és kéri: tedd ez áldozatot, Isten, mindenben áldotta, elfogadottá és kedvessé, hogy szent Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus testévé és vérévé legyen, aki kinszenvedésének előestéjén kezébe véve a kenyeret s ég felé tekintvén, hozzád, mindenható Atyjához, neked hálát adván, megáldá, megtöré s adá tanítványainak, mondván:

Vegyétek és egyétek, *ez az én testem*.

Hasonlóképpen vacsora után kezébe vevén a kelyhet, hálát adott, megáldá s adá tanítványainak, mondván:

Vegyétek s igyatok ebből mindnyájan, *ez az én vérem kelyhe*, az újszövetségé, a hit titka, mely értetek és sokakért ontatik a bűnök bocsánatára. Valahányszor ezt cselekszitek, az én emlékezetemre cselekedjétek.

Átváltozás és Úrfelmutatás után folytatja a pap: Megemlékezve azért Uram, mi a te szolgálid és néped, szent Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedéséről, feltámadásáról s dicsőséges mennybemeneteléről, felajánljuk szent Fölségednek ajándékaidból és adományaidból e tiszta, szent, szeplőtelen áldozatot, az örökélet kenyerét, az örök üdvösség kelyhét, melyre tekints kegyes orcával s fogadd szívesen, miként szívesen fogadtad igaz fiad, *Ábel* áldozatát. *Ábrahám* ösatyánk áldozatát s amelyet felajánlott neked főpapod, *Melchizedek*. Itt a pap imádkozik mindazon *megholtakért*, akikért akar, azután folytatja: Nekünk pedig bűnösöknek, irgalmasságod sokaságában reménykedőknek, adj valamely részt és társaságot szent apostolaiddal és vértanúiddal s megnevezi Keresztelő Szent Jánost, Szent István első vértanút, Szent Mátyás apostolt, Barnabást, Szent Pál társát, antiochiai Ignácot, Sándor, Péter és Marcellin római, Felicitas és Perpetua karthágói vértanúkat, Ágnes és Cecília római, Anastasia sirmiumi, Ágota és Lucia sicíliai vértanúkat. A *Miatyánk* után következik a *kenyértörés*, azután az *Agnus Dei* és három imádság után a *szentáldozás*, melyet a IX. századig a hívek is két szín alatt vettek magukhoz, minthogy azonban ez azzal a veszéllyel járt, hogy ki talál ömleni a szent vér, másrészt egészségtelen, hogy egy kehelyből egymásután sokan igyanak, ennél fogva az Egyház kimondta, hogy Krisztus kenyér színében éppúgy jelen levén, mint kenyér és bor színében, ezentúl csak a miséző pap áldozik kenyér és bor, a hívek pedig csak kenyér színében.

Mikor a pap a kelyhet már kiürítette, akkor jönnek a hívek szentáldozáshoz: odatérdelnek a szentélyt a hajótól elválasztó *áldoztatórácshoz*, a ministráns csenget és mondja a bűnbevallást, a pap kinyitja a tabernákulumot, kiveszi az áldoztatókelyhet, leemeli a fedelét s az áldozok felé fordulva mondja a feloldozást. Azután két ujja közé vesz egy szentostyát: *íme az Isten Báránya, ki elveszi a világ bűneit. Uram, nem vagyok méltó, hogy bejőjj hajlékomba, hanem csak szóval mondd és meggyógyul az én lelkem*. Azután az áldozókhoz lép s mindegyiknek egy-egy szentostyát helyez a nyelvére e szavakkal:

Az Úr Jézus Krisztus teste őrizze meg lelkedet az örök életre.

A szentostyát *rágás nélkül* kell lenyelni s nehogy abból egy morzsa földre hulljon, a ministráns *tálcát* tart az áldozó álla alá; ahol nem a ministráns tartja a tálcát, hanem a pap, az első áldozó kezébe adja, az áldozás alatt saját álla alá tartja s azután tovább adja a következő áldozónak. Bármennyire át van hatva az áldozó a pillanat fenségétől, ne legyen *ügyetlen*. Például nem helyes lehajtott fejjel várni az áldozást s utolsó percben felemelni a fejet, mert könnyen kiütheti a pap kezéből a Szentséget. Éppen így ha akkor vet magára keresztet, mikor a pap már nyújtja feléje a Szentséget. Helytelen a száját oly kevéssé nyitni fel, hogy a pap csak nehezen tudja a szentostyát az áldozó nyelvére helyezni. Talán szükségtelen a hölgyeket arra figyelmeztetni, hogy *festett szájjal* nem illik szentáldozáshoz járulni. Aki már megáldozott, az felkel és helyet ad másnak. Az áldoztatás befejeztével a pap visszatér az oltárhoz, visszazárja a ciboriumot a tabernákulumba; arra a két ujjára, mely a szent testet érintette, a kehely fölött bort és vizet öntet, ezt kiissza, a kelyhet kitörli, letakarja a velummal, azután olvassa az *áldozás utáni imákat*, visszatérve a középre a nép felé fordul s mondja: *ite missa est*, = menjetek, elbocsátás van. (Ebből származott a missa= mise elnevezés, mely eredetileg az elbocsátó imát jelentette.) Amelyik misében nincs Glória, abban *ite missa est* helyett azt mondja: *benedicamus Domino* = adjunk hálát az Istennek; gyászmisében pedig: *requiescant in pace*= nyugodjanak békében. Azután *áldást* ad (gyászmisében ez elmarad), végül ismét az evangéliumoldalra megy, s olvassa *Szent János evangéliumának kezdetét*: Kezdetben vala az Ige ... A hívek felállnak, mint az első evangéliumnál, kereszttel jelölik meg magukat, e szavakra: *et Verbum caro factum est* = és az Ige testté lőn, letérdelnek.

26. lecke: Az utolsó kenet. Temetés. Gyászmise

Az utolsó kenet a nagybetegek számára van. A földi élet célja, hogy átvezessen az örök életbe, ehhez meg kell halni, a halálos ágyon nagy szükségem van az Isten kegyelmére, ezt kapom meg az utolsó kenet szentségében, *megerősítést a halálküzdelemhez*, hogy keresztény módon menjek át a földi életből az örök életbe. Katolikus ember, ha komolyan megbetegszik, nemcsak orvost hívat, hanem papot is, előbb meggyónik, az Úr testét még egyszer útravalóul magához veszi, s úgy kapja az utolsó kenetet. Betegség esetén tehát nem szabad addig várni, míg a beteg elveszti eszméletét, hanem *idejében* kell papot hívatni; ha tehát a beteg maga nem gondol reá, a környezetnek kell gyöngéden előkészíteni, vagy a papot kérni, hogy meglátogassa s előkészítse. *Hirtelen szerencsétlenség* esetén, ha a beteg elvesztette eszméletét, úgyhogy nem gyónhat, feladjuk az utolsó kenetet abban a reményben, hogy ha magánál volna, bizonyára kívánná. Ebben az esetben az utolsó kenet *pótolja a bűnbánat szentségét*. Senkinek sincs megígérve, hogy lesz még ideje az utolsó kenetet felvenni, nem szabad tehát az utolsó kenetben bizakodva a bűnbánat szentségét elhanyagolni. Viszont nem szabad az utolsó kenettől félni, mintha ettől meg kellene halni, ellenkezőleg, igen gyakori, hogy az utolsó kenet által lelkileg megkönnyebbülve, ez kihat a *testi gyógyulásra* is. Ha az így meggyógyult később újra megbetegszik, újra felveheti az utolsó kenetet.

Az utolsó kenet feladása így történik: a betegszobában egy asztalt fehér abrosszal borítanak, reá feszületet s két gyertyát állítanak s vizet készítenek, hogy a pap az utolsó kenet feladása után kezet moshasson. A pap megérkezvén, az Oltáriszentséget az asztalra helyezi, a többiek kimennek, a pap *meggyóntatja* a beteget, feloldozás után a többiek visszajönnek, a pap *megáldoztatja* a beteget, azután a *betegek olajával* megkeni a beteg *szemét, fülét, száját, orrát, tenyerét, lábafejét* e szavakkal: *e szent kenet s az ő végtelen irgalma által bocsássa meg neked az Isten amit látásoddal, hallásoddal, szaglással, izlésed és beszédeddel,*

érintésséddel, lépteiddel vétkeztél. A kenet helyét vattával megtörli, ezt azután el kell égetni. Azután a pap *pápai áldást* ad, amivel *teljes* búcsú jár.

Ha a beteg állapota életveszélyes, elmondják a *Mindenszentek* litániáját, azután a haldoklók imáit: *Proficiscere* anima christiana, *indulj utadra, keresztény lélek ...*

Egyházi temetésben természetesen csak az egyház közösségében elhunyt hívő részesülhet, tehát sem más vallású, sem keresztség nélkül elhalt gyermek, sem az egyházból kiközösített, sem 1. öngyilkos, kivéve ha az orvosi bizonyítvány szerint beszámíthatatlan állapotban követte el, vagy ha halála előtt a bűnbánat jelét adta, 2. párbajban elesett, 3. bűnbánat nélkül elhalt nyilvános bűnös, 4. akiről köztudomású, hogy a húsvéti gyónás-áldozást sem végezte s a bűnbánat minden jele nélkül halt el.

A temetés a halottasháznál kezdődik a *Circumdederunt*tal (Körülvettek engem a halál gyötrelmei) és a *94. zsoltárral* és a *Benedictussal* (Zakariás éneke János születésekor), mely után a pap *szentelt vízzel* meghinti és *tömjénnel* megfüstöli a koporsót, miközben a *Miatyánkot* mondja. Azután a menet a sírhoz indul, menetközben a *De profundis* (a 129. zsoltár, A mélységből kiáltok hozzád, Uram), ha az út hosszú, a *Misereret* (50. zsoltár, Irgalmazz nekem, Uram, a te nagy irgalmasságod szerint) mondják; a sírhoz érve a pap *beszenteli a sírt s a koporsót*: Isten, kinek irgalmából a hívek lelkei nyugodnak, áldd meg e sírt és N. N. testvérünk lelkét, kinek testét ide temetjük, oldozd fel minden bűneitől, hogy minden üdvözült lelkekkel a Te színed látásának örvendjen, a mi Urunk Jézus Krisztus által, amen. *Adj Uram neki örök nyugodalmat, és az örök világosság fényeskedjék neki*, amen. Nyugodjék békével, amen. S a megholt hívek lelkei Isten irgalmából békességben nyugodjanak, amen.

Ezzel a koporsót a sírba bocsátják; másnap vagy harmadnap vagy hetednap az elhunyt lelkiüdvéért *engesztelő szentmiseáldozatot* mutatnak be, melynek evangéliuma Jézusnak Mártához intézett szavait tartalmazza: Én vagyok a feltámadás és az élet, aki énbennem hisz, ha meghalt is, élni fog s mindenki, aki él és bennem hisz, nem fog meghalni mindörökké; a sequentia a középkori egyházi költészet egyik legszebb alkotása: a *Dies irae*. A felajánlásban pedig azt kéri Istentől, hogy Szent Mihály arkangyal vezesse át az elhunyt lelkét az örök életbe, melyet Isten Ábrahámnak és ivadékának ígért. Az *évfordulón* tartani szokott gyászmise szentleckéje a Makkabeusok könyvéből vétetik, mely szerint *Makkabeus Judás* 12.000 ezüst tallért küldött Jeruzsálembe, hogy a csatában elesettekért engesztelő áldozatot mutassanak be, helyesen gondolkodva a feltámadásról, mert ha nem remélte volna az elesettek feltámadását, felesleges és hiábavaló lett volna a halottakért imádkozni, így azonban *szent és üdvösséges gondolat a halottakért imádkozni, hogy bűneik alól feloldoztassanak*; az evangélium pedig Jézus szavait tartalmazza: Az az Atyának akarata, ki engem küldött, hogy mindannak, aki hisz a Fiúban, örök élete legyen, és én feltámasztom az utolsó napon. *Halottak napján* minden pap három szentmisét mondhat, melyből egyet köteles az *összes elhunyt hívekért* felajánlani.

27. lecke: Az egyházi rend

Az egyházi rend az a szentség, mellyel a *papok* Isten szolgálatára *felszenteltetnek* s megkapják a *hatalmat*, hogy a *kenyeret és bort* *Krisztus testévé és vérévé* változtassák, s a *bűnöket megbocsáthassák* vagy megtarthassák, a szentségeket kiszolgáltathassák.

A *protestantizmus* az egyházi rend szentségét elvetette s az *általános papságot* tanítja, holott az evangéliumból világos, hogy ezt a két hatalmat Krisztus csak a 12 apostolnak adta, tehát az *apostoli utódlás* útján csak azok örökölték, akiket az apostolok *kézfeltétel* által maguknak segédekül és utódokul felszenteltek. Az általános papságot annyiban az Egyház is elismeri, hogy a keresztséget szükség esetén akárki kiszolgáltathatja; a házasság szentségének

kiszolgáltatói pedig maguk a házasságkötő felek, egyik a másik számára; az eskető pap csak kvalifikált tanú, aki a házasságkötő felekre az Egyház áldását adja. Az áldozat bemutatása azonban az ószövetségben is a papság feladata volt és Saul király azért veszté el Isten kegyelmét, mert nem győzvén bevárni Sámuel főpapot, maga mutatta be az áldozatot.

Az egyházi rend szentségének Krisztus rendelkezéséből három fokozata van: a *diakónus* segítkezik a papnak az áldozat bemutatásánál, a *pap* mutatja be az áldozatot, a *püspök* szolgáltatja ki a bérmálás és az egyházi rend szentségét. Az Egyház rendelkezéséből fejlődtek ki már az első századokban az úgynevezett *kisebb rendek*: az ajtónálló, a felolvasó, az ördögűző, a gyertyavivő, az öskeresztény Egyházban ezek mindegyikében hosszabb ideig kellett a papjelöltnek magát gyakorolnia, míg pappá szentelték; ma a kisebb rendeket egy nap alatt feladják, másnap a diakonátust, harmadnap a presbyterátust; a kisebb rendek funkcióit pedig tényleg az egyházi, tehát világi ember végzi.

A papszentelést a püspök végzi kézfeltétel és olajkenés által, a püspökszentelést három püspök.

A *szerzetes* magát az evangéliumi tanácsok (*szegénység, szüzesség, engedelmesség*) követésére valamely az Apostoli Szék által jóváhagyott szerzetesrendben *fogadalom* által kötelezi. Szerzetes tehát a laikus *fráter* is, aki nem felszentelt pap, míg a *páter* pap és szerzetes. A nevezetesebb szerzetesrendek: a bencések, ciszterciák, premonstreiek, piaristák, jezsuiták, karmeliták, karthausiak, dominikánusok, franciskánusok, kapucinusok, irgalmasok, minoriták.

28. lecke: A házasság

A házasság szentség, melyben *egy férfi és egy nő* az egész életre szóló *felbonthatlan* szövetséget köt s Istentől *malasztot* nyer, hogy egymásnak mindenben segítségére legyenek s gyermekeiket Isten dicsőségére neveljék. Ez két nagy és nehéz feladat, melyhez kell az Isten malasztja, azért tette Krisztus a házasságot *szentséggé*, melyben megkapják az Isten malasztját, de azzal együtt kell működniök.

A házasságot maga Isten rendelte a paradicsomban, mikor megáldja Ádámot és Évát: Növekedjete és sokasodjatok, töltsétek be a földet s hajtsátok ezt uralmatok alá. A házasság szent dolog volt az ószövetségben is: jelképe Isten szövetségének Izraellel; malaszteszközzé Krisztus tette.

Az *egység* és a *felbonthatlanság* a házasság lényegéhez tartozik. Mikor a farizeusok megkérdik Krisztust: ha szabad-e az embernek feleségét elbocsátani s másikat venni? Krisztus azt feleli: nem olvastátok-e, hogy aki az embert teremté, mint férfit és nőt teremté őket s mondá: ezért az ember elhagyja atyját és anyját s feleségéhez ragaszkodik s ők ketten egyé lesznek, *amit tehát Isten egybekötött, ember azt el ne válassza*. Az Egyház tehát *minden házasságot* felbonthatlannak tart, de a felbonthatlanság nem feltétlen: magasabb szempontból, a *hit biztosítása* vagy az *Istennek való tökéletes odaadás* céljából az Egyház felbontja: 1. *nem keresztények* házasságát, ha az egyik fél megkeresztelkedvén, a másik fél nem hajlandó vele a házáséletet úgy folytatni, hogy nem akadályozza őt a keresztény hit gyakorlatában. 2. *katolikusok* be nem fejezett házasságát is, ha pl. az egyik fél ünneplés fogadalmat szerzetbe lép. E két kivételtől eltekintve *az érvényesen kötött házasságot csak a halál* – még pedig csak a tényleg bekövetkezett halál – *bontja fel*. Ha tehát hallanak olyan esetet, hogy elvált katolikusok az Egyház színe előtt új házasságot kötöttek, ez csak úgy lehetséges, hogy az első házasság, noha az Egyház színe előtt kötötték, valami okból nem volt érvényes: volt köztük valami olyan *akadály*, ami miatt nem lehetett volna őket összedadni, ezt az eskető pap nem tudván, jóhiszemben, de mégis érvénytelenül adta össze őket. Ha tehát ezt be tudják bizonyítani, amit az egyházi bíróság rendkívül szigorú *bírói eljárással* állapít

meg, akkor az Egyház kimondja az érvénytelenséget, s akkor természetesen mindkét fél új házasságot köthet. Ilyen akadály, mely az annak ellenére kötött házasságot érvénytelenné teszi, több van. 1. Világos, hogy az egyiknek *férfinak*, a másiknak *nőnek* kell lennie, ha tehát az egyik nem az, a házasság érvénytelen. 2. Világos, hogy egy bizonyos kort el kellett érniök, ha tehát az egyik alatta van a törvényes kornak s nem kapott a *korhiány* alól felmentést, a házasság érvénytelen. 3. Világos, hogy érvényes házasságot csak *tudatosan* és *szabadakarattal* lehet kötni, ha tehát az egyik fél be tudja bizonyítani, hogy vagy nem volt öntudatnál, vagy nem volt ura szabadakarátának, hanem ellenállhatatlan *kényszer* alatt mondta ki az igent, a házasság érvénytelen. A bizonyítás kétségkívül nehéz, de nem lehetetlen. 4. Világos, hogy egyszerre két hitestársa senkinek sem lehet, *amíg tehát él az első hitestárs, egyik sem köthet harmadikkal egyháziilag érvényes házasságot*. 5. Érvénytelenné teszi a házasságkötést, ha csak nem kaptak indokolt esetben az akadály alól felmentést, a közel *vérokonság*, valamint a vérokonság mintájára képezett *sógorság* akadályai és a keresztszülő s keresztgyermek közötti *lelki rokonság*. 6. Az *egyházi rend* s az ünnepélyes szerzetesi *fogadalom*. 7. A katolikus és nem-keresztény közötti *valláskülönbség*, ami alól az Egyház azzal a feltétellel ad felmentést, ha biztosítva van: a) hogy a katolikus fél hite nem lesz veszélyeztetve, b) hogy az összes gyermekek katolikusok lesznek, c) hogy a házasságot csak a katolikus plébános előtt kötik, nem pedig a másik fél lelkésze előtt is. 8. A házasság *lényegével ellenzéző feltétel* kikötése. Ilyen volna, ha kikötnék, hogy a házasságot nem örökre kötik, hanem ha megbánják, el fognak válni, ha kikötnék, hogy gyermeknek a házasságból nem szabad születnie; ha kikötnék, hogy a hűséget nem kötelesek megőrizni.

Ami a házasságkötés *formáját* illeti, az őskeresztény egyházban kötelező forma nem volt előírva: ha két ember, akik közt nem volt akadály, házasságot akart kötni, e szándékukat bármily formában nyilvánították, ezzel a házasság meg volt kötve. Minthogy azonban így nem lehetett bizonyítani, vajon szándékuk valóban házasságkötésre irányult-e, a *tridentini zsinat* 1562-ben kimondta, hogy *a házasságkötő nyilatkozatot a plébános és két tanú fűlehallatára kell megtenni*.

A katolikus és protestáns közötti *vegyes házasságra* vonatkozólag a magyar püspöki kar 1841-ben kieszközölte XVI. Gergely pápától azt az engedményt, hogy a vegyes házasság hazánkban bár tilosan, de mégis érvényesen volt köthető bármelyik fél lelkésze előtt. Ezt az engedményt az 1918-ban életbelépett új egyházi törvénykönyv eltörölte: *ma az Egyház szemében a vegyes házasság is csak úgy érvényes, ha a plébános és két tanú előtt kötöttetett*. Ha tehát a másvallású fél nem ad *reverzálist* az összes gyermekek katolikus nevelésére s ennél fogva a plébános nem eskethetvén őket, megkötik a házasságot csak polgárilag vagy a másvallású lelkész előtt, ez az Egyház szemében nem érvényes, a katolikus fél tehát, amíg érvénytelen házasságban él, gyóntatószékben fel nem oldozható s szentáldozáshoz nem járulhat.

Hogy az érvénytelen házasságkötések lehetőleg kikerültessenek, arra szolgál a *jegyesszűgálat* és a *hirdetések*. A jegyeseknek lakóhelyük plébániáján kell keresztlevelükkel jelentkezniük, a plébános kikérdezi őket, ha dispenzálható akadályt fedez fel, akkor a püspöktől *dispenzátiót* kér; ha az akadály nem dispenzálható, akkor közli velük, hogy a házasság lehetetlen. Ezután három egymásután következő vasárnapon a templomban kihirdeti őket, hozzátéve, hogy aki ezek közt valami akadályt tud, köteles azt a plébánián bejelenteni. Csak ha a hirdetések leteltével akadály nem merült fel, illetőleg az felmentés által elhárított, lehet az esküvőt kitűzni. A jegyesek aznap vagy előtte való nap meggyónnak, a sekrestyében bemutatják a polgári házasságról szóló tanúsítványt, azután két tanú kíséretében az oltár elé állnak, a pap megkérdezi előbb a vőlegényt, aztán a menyasszonyt: *akarod-e a jelenlévő N. N.-t feleségül venni? akarsz-e a jelenlévő X. Y.-hoz feleségül menni?* igenlő válaszuk után megáldja gyűrűiket s a menyasszony gyűrűjét a vőlegény, a vőlegényét a menyasszony gyűrűsujjára húzza. Azután megáldja őket Ábrahám Istene, Izsák Istene, Jákob

Istene nevében s a 127. zsoltár után kéri Istent, hogy miként Tóbiást és Sárát, úgy vegye ezeket is védelmébe, miként Izrael fiainak családjait Mózes imájára megáldotta, úgy áldja meg ezeket is, azután kezefognak, a pap átköti kezüket a stólával: *én titeket házasságra összekötlek † az Atyának † és Fiúnak † és Szentléleknek nevében*. Ezután előbb a vőlegény, aztán a menyasszony két ujját a feszületre téve *örök hűséget esküsznek*, a pap meghinti őket szenteltvízzel, végül következik a *násmise*, mely alatt szentáldozáshoz járulnak.

Két zsidónak, akár zsidó templomban, akár csak polgárilag kötött *házassága az Egyház szemében érvényes*, ha tehát megkeresztelkednek, továbbra is érvényes, sőt most már felbonthatlan szentség, új esketésre tehát nincs szükség; de ha kívánják, az érvényes házasság ünnepélyes áldásban részesíthető.

Ha azonban az egyik fél *elvált* egyén volt, úgy, hogy mostani második házassága az Egyház szemében nem érvényes, ezek csak úgy keresztelhetők meg, ha sikerül e házasságot az Egyház színe előtt megkötni. Az eljárás a következő: a püspök hivatalosan megkérdezi az elvált fél volt házastársát, vajon nem akar-e ő is megkeresztelkedni vagy volt házastársával a házasságot úgy helyreállítani, hogy nem fogja azt a katolikus hit gyakorlásában akadályozni? s csak ha erre tagadólag felel, illetőleg a kitűzött határidő alatt nem felel, akkor kapja az új keresztény az engedélyt új házasságkötésre. Ily esetben tehát az új keresztényeket a keresztelés után rögtön össze is kell esketni.

29. lecke: Ismétlés: Hiszekegy. Parancsolatok. A malaszt. A szentségek

Átvettük tehát a *Hiszekegyben*, hogy mit hiszünk?

Hisszük: 1. Hogy van egy Isten, az önmagától, öröktől fogva Létező *Jahvé*, a Mindenható, aki az egész világot teremtette, ez a *Teremtő Egy Isten* a mi mennyei Atyánk.

2. Hogy Isten teremtette az első emberpárt, akiktől az egész emberiség leszármazik; és pedig a testből és lélekből álló embert Isten arra teremtette, hogy az az Istennel örök boldogságban való egyesülést magának kiérdemelje. Ehhez az embernek saját szabad akaratát az Isten akaratával tökéletesen kellett volna egyesítenie, de az első emberpár a gonosz lélek sugallatára hallgatva megszegte Isten parancsát, bűnt követett el, mi által elvesztette Isten megszentelő kegyelmét, az emberi természet megromlott, s minthogy mindnyájan őtőlük származunk, mindnyájan ezt a romlott természetet örököljük, mindnyájan az *eredendő bűnnel* jövünk világra.

3. Hogy a bűnbeesés után Isten megígérte a *Messiást*, a Megváltót, s a bábéli nyelvzavar után pogányságba süllyedő nemzetek közül kiválasztotta *Ábrahám* népét arra, hogy az Egy Istenben való hitet s a Megváltóban való reménységet megőrizze. Ennek a választott népnek küldte Isten az ő nagy prófétáit, elsősorban *Mózes*t, aki által kinyilatkoztatta a *tízparancsolatot*, mai napig az egész keresztény erkölcszabályzat alapját, azután *Dávidot*, *Izaiást*, *Jeremiást*, *Ezekielt*, *Dánielt* stb., akik által – mindenesetre még homályosan – azt is kinyilatkoztatta, hogy Istenben három személy van: Jahvé, Malach Jahvé, Ruah Jahvé=Atya-Fiú-Szentlélek, de ez nem három Isten, hanem a *Szenháromság Egy Isten*: egy lényeg három személyben. A próféták megjövendölték, hogy a *Megváltó Isten Fia*, aki emberré lesz, mint ember egy szüztől születik Dávid házából Betlehemben, akkor, mikor a zsidók királya nem a Juda családjából való lesz, *magára veszi a mi bűneinket*. Harminc ezüst pénzért elárulják, szögekkel fára szegeznek, epével és ecettel itatják, ruháira sorsot vetnek, *meghal*, eltemetik, harmadnapra *feltámad*, felmegy a mennyekbe, ül az Atyaisten jobbjára felől s *a világ végén újra eljön*, hogy megtartsa az *utolsó ítéletet*. Megjövendölik *Izrael szétszórását* minden nemzetek közé, a pogány népek felvételét az Isten országába, *Izrael megtérését* a

Megfeszítetthez, az *Antikrisztus* legyőzetését, az igazak *örök életét*, a természet megdicsőülését.

4. Hisszük – és ez a keresztény hit lényege –, hogy: *Jézus Krisztus a Megváltó, Isten Fia, aki emberré lett*, hogy érettünk szenvedjen és meghaljon. *Krisztus kereszthalála az engesztelő áldozat a világ bűneiért*, melynek az ószövetségi áldozatok: *Ábel* áldozata, *Ábrahám* áldozata, *Melchizedek* áldozata, a *húsvéti bárány*, az engesztelés ünnepén (Jom Kipur) a *bűnbak* mind csak előképei.

Hisszük, hogy Krisztus halála (nagyéntek) után harmadnapon *feltámadt*, ami istenségének csallhatatlan bizonyítéka, azért a *húsvét* szent vallásunk legnagyobb ünnepe.

Hisszük, hogy mennybemenetele után tizednapra, *pünkösöd* ünnepén elküldötte a *Szentlelket*, aki által megerősítve az apostolok kezdik hirdetni a Krisztus istenségét s azt a 3000 zsidót, aki ezt a hitet megvallotta, megkeresztelik: így születik az első *keresztény hitközség* Jeruzsálemben 3000 olyan zsidóból, aki hiszi, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, a Messiás. Ebből a kis magból fejlődött a *katolikus világegyház*.

5. Hisszük, hogy Krisztus az egyház fejévé *Pétert* tette, akinek utóda a római püspök, vagyis a *pápa*, aki ha valamit ünnepélyesen mint *kinyilatkoztatott igazságot*, hogy *higgyük*, élénk ad, ebben *nem tévedhet*.

6. Hisszük, hogy van *mennyország*, *pokol* és *tisztítóhely*, a szentek a mennyekben *Istent színről-színre látják* s értünk közbenjárnak, azért tiszteljük őket; mi pedig, akik, míg élünk, minden imánkat, jócselekedetünket, áldozatunkat felajánlhatjuk a tisztítóhelyen *szenvedő lelkekért*, akik ha megtisztultak, mennybe jutnak; a kárhozottak a pokolban *soha nem látják* meg az Istent. A világ végén jön az *utolsó ítélet*, a tisztítóhely megszűnik, a *holttestek feltámadnak* s egyesülnek lelkükkel, hogy a test is elvegye örök jutalmát vagy büntetését.

Ha mindezt hisszük, ez még nem elég, ezenkívül meg kell tartani a *parancsolatokat*. Parancsolatok dolgában nincs eltérés: a *Mózes tízparancsolata* változatlanul a mi tízparancsolatunk is, de mind a tíz egybefoglalható ebbe az egy főparancsolatba: *szerezd az Istent és szerezd minden embertársadat*. A keresztény felebaráti szeretet, mely az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlásában áll, nem ismer különbséget ismerős, idegen, ellenség között, nem ismer *nemzeti* és *faji* különbséget, mert mindnyájan egy emberpártól származunk, mindnyájunknak egy mennyei Atyánk van, Krisztus mindnyájunkért halt meg a keresztfán.

Ha tehát hisszük, ami a Hiszekegyben van, s megtartjuk a parancsolatokat, akkor élünk *keresztény életet* s érdemeltünk mennyországot. Csakhogy az eredendő bűn által megromlott természet erre a maga erejéből nem képes, ehhez okvetlen szüksége van egy természetfölötti segítségre, az Isten *megszentelő kegyelmére*, mellyel Isten Ádámot mindjárt teremtésekor felruházta, de ő ezt a bűn által elveszítette; Krisztus szenvedése visszaszerezte számunkra, de az a kérdés: hogy leszünk annak részesévé? Erre rendelte Krisztus a szentségeket.

A szentségek azok a Krisztustól rendelt külső jelek, melyek által megkapjuk az Isten megszentelő malasztját, melyre az üdvösség elnyeréséhez nélkülözhetetlenül szükségünk van.

Hét szentség van: *keresztség*, *bérmálás*, *Oltáriszentség*, *bűnbánat*, *utolsó kenet*, *egyházi rend*, *házasság*.

I. A *keresztség* az első és legszükségesebb szentség, melyben a *vízzel való leöntés* által e szavak kíséretében: *én téged megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében*, a megkeresztelt *megtisztul az eredendő bűntől* s minden, a keresztség előtt elkövetett bűnétől, *lelkileg újjászületik*, megkapja a megszentelő malasztot, *tagja lesz a Krisztus egyházának*.

II. A *bérmálás* az a szentség, melyben a *Szentlélek* a már megkeresztelt embert a püspök kézfeltétele és olajkenése által *megerősíti*, hogy hitét állhatatlanul vallja s aszerint éljen.

III. Az *Oltáriszentség*, *Krisztus teste kenyér színében*. Az utolsó vacsorán Krisztus a kenyeret és bort saját testévé és vérévé változtatta s hatalmat adott az apostoloknak, hogy ők is ezt cselekedjék. Ez történik mindennap minden szentmisében. *A szentmise az újszövetség*

örök áldozatja, melyben Krisztus mindennap újra feláldozza magát kenyér és bor színében. Ezt a kenyeret nevezik Oltáriszentségnek (Eucharisztia).

A szentmisének főrészei a *felajánlás, az átváltozás és az áldozás*. Átváltozáskor a *kenyér és a bor átváltozik Krisztus testévé és vérévé*; áldozáskor a miséző pap kenyér és bor színében, a hívek csak kenyér színében *Krisztus testét veszik magukhoz lelki táplálékkul*. Ehhez kétféle előkészület kell: a *lelki előkészület* abban áll, hogy lelkünket minden bűntől tisztába hozzuk, a *testi előkészület* abban, hogy éjféltől kezdve éhgyomorral maradunk.

Az őskeresztény Egyházban a hívek *mindennap* szentmisét hallgattak s miseközben szentáldozáshoz járultak. Ma is ez az Egyház óhaja. Bűn terhe alatt csak a *vasárnapi és ünnepi misehallgatás, a húsvéti szentáldozás* és a szent útravaló kötelező. A gyermekeket rendszerint a III. elemi osztályból vezetik *első szentáldozáshoz*, attól kezdve a parancs rájuk is kötelező, a *gyakori szentáldozás* pedig óhajtható.

IV. A *bűnbánat* az a szentség, melyben a *pap Isten nevében megbocsátja a keresztség után elkövetett bűnöket*, ha a bűnös megbánja, bevallja és jóvá akarja tenni.

A bűnbánat szentségének részei: a *lelkiismeretvizsgálat, a bánat*, kapcsolatban azzal az *erős fogadással*, hogy többé nem vétkezem s a bűnre vezető alkalmat elkerülöm, a bűnbevallás, vagyis a *gyónás és az elégtétel*.

Ha a lelkiismeretvizsgálat által felismertük bűneinket, felindítjuk a bánatot, azt az érzést, hogy *fáj lelkünknek, hogy bűneinkkel Istent megbántottuk*; ha ez igaz, ebből következik, hogy nem akarjuk újra elkövetni, de ez nem elég, azt is el kell határoznunk, hogy kerülni fogjuk mindazt, ami tapasztalatunk szerint bűnre vezetett, s csak ha megvan ez az erős elhatározás, akkor van értelme, hogy elmegyünk gyónni, azaz *őszintén és érthetőn bevalljuk minden felismert halálos bűnünket* a gyóntatónak, hogy azok alól feloldozzon. Feloldozás után hátra van, hogy elvégezzük a feladott *elégtételt*, mert minden bűnért *büntetés* jár vagy e világon, vagy a másvilágon.

A töredelmes bánat és gyónás által elnyert *feloldozással* a bűn meg van bocsátva s az örök büntetés elengedtetett, a bűnös *visszanyerte* a bűn által elvesztett *megszentelő malasztot*; az ideigtartó büntetés az őskeresztény Egyházban *nyilvános vezeklésben* állott, ennek a megváltása valamely *jócselekedet* (ima, böjt, alamizsna) fejében az úgynevezett *búcsúengedély*. Mikor tehát valamely ima ájtatos elmondásával 40 napi, 300 napi, 7 évi búcsú van egybekötve, ez annyit jelent, hogy aki a bűnbánat szentségében megtisztulva már a kegyelem állapotában van, annak ez ima ájtatos elvégzéséért annyi ideig tartó büntetés engedtetik el, amennyit az őskeresztény Egyházban ennyi ideig tartó nyilvános vezekléssel lehetett elnyerni.

Gyónni tehát akkor kell, ha az embert bántja a lelkiismerete; legalább egyszer az évben a szentgyónás kötelező.

V. Az *utolsó kenet* a nagybetegek számára van s *erőt ad a halálküzdelemhez*, hogy keresztény módon menjen át a földi életből az örök életbe. Ha tehát katolikus ember komolyan megbetegszik, *idejében* hívat papot, meggyónik, megáldozik, úgy veszi fel az utolsó kenetet. Ha azonban önhibáján kívül nem tud gyónni, mert elvesztette eszméletét, ebben az esetben az utolsó kenet pótolja a bűnbánat szentségét. Ha az utolsó kenet után a beteg meggyógyul, s később újra megbetegszik, az utolsó kenetet minden betegségben újra felveheti.

VI. Az *egyházi rend* az a szentség, melyben a *papok* Isten szolgálatára felszenteltetnek s megkapják a hatalmat, hogy a *kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé* változtassák, s a *bűnöket megbocsáthassák* vagy megtarthassák.

VII. A *házasság* szentség, melyben *egy férfi és egy nő* az egész életre szóló *felbonthatlan* szövetséget köt, s Istentől *malasztot* nyer, hogy kötelességeiket: *egymásnak mindenben segítségére lenni s gyermekeiket Isten dicsőségére nevelni* – híven teljesítsék.

A katolikus házasság *felbonthatlan*; ha érvényesen volt megkötve, azt csak a *halál* bontja fel. *Elvált* katolikusok az Egyház színe előtt új házasságot csak abban az esetben köthetnek, ha az első házasság valami okból *érvénytelen* volt, amit az egyházi bíróság nagyon *szigorú bírói eljárás* útján állapít meg.

Katolikus ember érvényes házasságot csak *katolikus templomban* köthet, akkor is, ha *vegyes házasságot* köt. A vegyes házasságot azonban (katolikus és akár protestáns, akár zsidó közt) az egyház csak azzal a feltétellel engedi meg, ha biztosítva van, hogy az *összes gyerekek katolikusok* lesznek. Ha tehát ez nincs biztosítva s megkötik a házasságot akár a másvallású lelkész előtt, akár csak polgárilag, ez az Egyház szemében nem érvényes és a katolikus fél mindaddig, míg ebben az *érvénytelen házasságban* él, nem gyónhat, nem áldozhat.

Két zsidónak akár zsidó templomban, akár csak polgárilag kötött *házasságát* az Egyház *érvényesnek* tartja, ha tehát megkeresztelkednek, nem szükséges újra esküdniök. Ha azonban az egyik fél ezt a házasságot már mint *elvált* kötötte s első hitestársa él, úgy ezt a második házasságot az Egyház nem tekintvén érvényesnek, ezek csak úgy keresztelhetők meg, ha a keresztelés után mindjárt házasságukat is megköthetik az Egyház színe előtt. Ilyenkor az eljárás a következő: A püspök hivatalosan megkérdezi az elvált fél volt házastársát, ha nem akar-e ő is megkeresztelkedni, vagy legalább volt házastársával a házaseletet úgy helyreállítani, hogy nem fogja azt katolikus hitének gyakorlásában akadályozni? S csak ha erre tagadólag felel, vagy a kitűzött határidőig nem felel, akkor adja a püspök az engedélyt a keresztelésre és esketésre. Ez az úgynevezett *privilegium Paulinum*.

Komplikáltabb az eset, ha *elvált katolikus* él polgári házasságban zsidóval, aki most meg akar keresztelkedni. Ez csak úgy lehetséges, ha vagy elválnak, vagy sikerül a katolikus fél első házasságát valami alapon érvénytelennek nyilvánítani. Ha ez nem lehetséges, akkor *nem keresztelhető meg*, mert arra nem lehet valakit megkeresztelni, hogy éljen tovább érvénytelen házasságban.

*

Dióhéjban tehát átismételtük az egész anyagot. Ezzel önök a keresztség felvételére, az első szentáldozásra s azután a keresztény életre elő vannak készítve. Most még hátra van, hogy a *nagyszombati szertartást*, melynek keretében a szent keresztséget felveszik, megismerjük.

30. lecke: A nagyheti szertartások

A húsvétra, Krisztus feltámadásának ünnepére előkészítő idő a *nagyböjt*, mely *hamvazó szerdával* kezdődik, mikor a pap hamuval keresztet ír homlokunkra: *Memento homo, emlékezz ember, hogy porból lettél és porrá leszel*.

A nagyböjt utolsó hete a *nagyhét*, a Krisztus szenvedése emlékének szentelt hét, mely *virágvasárnap*pal kezdődik: Krisztus úgy, amint azt Zakariás próféta a Messiásról megjövendölte, számarháton vonult be Jeruzsálembe s a nép pálmaágakat lengetve, hozsannával fogadta. Azért mise előtt a pap megszenteli a pálmaágakat, nálunk pálma hiányában a barkát, rügyező füzfaágakat. A *barkaszentelés* szent leckéje Mózes II. könyvéből vétetik (a manna ígérete: íme, én kenyeret hullatok nektek az égből), az evangélium pedig a bevonulást tartalmazza. Szentelés után a szentelt barkát kézben tartva *körmenetet* tartunk, melynek visszatérte után kezdődik a szentmise, melyben a *Máté-passiót* éneklük, offertóriumra pedig a 68. zsoltárt: epével és ecettel itattak engem.

A nagyhét három utolsó napja nagycsütörtök, nagypéntek, nagyszombat.

Nagycsütörtök az Oltáriszentség alapításának a napja, ezt beszéli el a szent lecke: Szent Pál apostol levele a korinthusiakhoz, az evangélium pedig a lábmosást. (Ennek emlékére nagycsütörtökön a püspök, hasonlóképpen a magyar apostoli király 12 szegénynek megmossa a lábát.) Nagycsütörtökön minden templomban csak egy mise van, a többi papság úgy járul a szentáldozáshoz, mint a világi hívek. A miséző pap *három szentostyát konszekrál*, a másik kettőt áldozás után egy kehelybe helyezi, melyet mise után *körmenetben* az oratóriumba visz, menetközben a *Pangue lingua*-himnuszt éneklük, melynek utolsó versszaka a *Tantum ergo*. A nagycsütörtöki misében szenteli a püspök a keresztelendők olaját, a betegek olaját és a krizmát. Glória után a harangok elnémulnak s a nagyszombati glóriáig harangszó helyett az egyház fakereplőt használ.

Nagypéntek a Krisztus halála napja. A pap és segédlete feketében az oltárhoz jönnek s egyideig arcra borulva imádkoznak. Azután a pap felmegy az oltárhoz s olvassa Hozias próféta jövendölését: *miser ricordiam volo, irgalmasságot akarok, nem áldozatot s az Isten ismeretét inkább, mint égő áldozatokat*. Azután Mózes II. könyv 11. fejezete: a húsvéti bárány. Azután éneklük a *János passiót*, azután következnek a *könyörgések*: 1. az egyházért, 2. a pápáért, 3. a papságért, 4. önkért, *katechumenekért*, hogy a keresztség szentségében újjászületve, a Krisztus egyházának tagjaivá legyenek, 5. hogy Isten a világot minden tévelytől megtisztítsa, minden betegséget meggyógyítson, az éhséget elűzze, a börtönöket megnyissa, az utasoknak szerencsés visszatérést, a hajózóknak révbejutást engedjen, 6. az eretnekekért, hogy az egy, szent katolikus és apostoli Anyaszentegyházba visszatérjenek, 7. *a zsidókért*, hogy Isten vegye el a fátyolt szívükről s megismerjék az Úr Jézus Krisztust, 8. a pogányokért, hogy elhagyva a bálványimádást, az Egy igaz élő Istenhez megtérjenek. Ezután következik az *Ecce lignum crucis*, a kereszt leleplezése, melyet a pap az oltár előtt a földrefektet s a lábain átvert szöveget megcsókolja, utána a papság, azután a hívek. Ezalatt pedig a kórus ezt éneklük: *Én nemzetem, te ellened mit vétettem? amiért Egyiptom földjéről kivezettek, te Üdvözítődnék keresztet készítettél, amiért 40 éven át a pusztában vezettek s mannával tápláltalak, te Üdvözítődnék keresztet készítettél; mit kellett volna még tennem és nem tettem? én téged gyönyörű szőlőmnek ültettek, de te nekem igen keserűvé lettél, ecettel itattad szomjamat, Üdvözítőd oldalát lándzsával verted át; én te éretted megostoroztam Egyiptomot elsőszülötteivel, te pedig engem megostorozva kiszolgáltattál; én téged kivezettek Egyiptomból, alámerítve Fáraót a Veres-tengerbe, te pedig átadtál engem a papi fejedelmeknek; én megnyitottam előtted a tengert, te pedig lándzsával nyitottad meg oldalamat; én előtted jártam a felhőoszlopban, te pedig Pilátus tanácsházába vezettél engem; én téged a pusztában mannával tápláltalak, te pedig engem arculvertél és megostoroztál; én téged az üdvösség vizével itattalak a sziklából, te pedig epével és ecettel itattál engem; én te éretted megvertem a kananeusok királyait, te pedig náddal verted fejemet; én neked királyi pálcát adtam, te pedig fejemre töviskoronát adtál; én téged felmagasztallak nagy erővel, te pedig engem a keresztfára feszítettél.*

Most körmenetileg elhozzák az oratóriumból a nagycsütörtökön odavitt Szentséget s kezdődik a *csonka mise*. A mise lényege ugyanis az, hogy a kenyér és bor Krisztus testvé és vérévé változik, ez pedig e nagypénteki misében nem történik, hanem a pap a nagycsütörtökön konszekrál ostyával áldozik: azért csonka mise. A hívek nagypénteken nem áldoznak. A csonka mise után a pap a nagycsütörtökön konszekrál harmadik szentostyát monstranciába helyezve kiteszi a *szentsírra*, melyet azután a hívek egész nap látogatnak, éjjelre a Szentséget visszaviszik az oratóriumba.

Nagyszombaton reggel 7 órakor a templom kapuja előtt van a *tűzszen telés*, melynél a pap kéri Istent, hogy miként megvilágította az Egyiptomból kivonuló Mózes, úgy világosítsa meg a mi szívünket és értelmünket, hogy az örök élet világosságára eljutni méltók legyünk. Tűzszen telés után bevonulunk a templomba, a diakónus a szentelt tűzről gyújtja fel a háromágú gyertyatartó három gyertyáját, háromszor énekelve: *Lumen Christi* = Krisztus

világossága. A főoltárhoz érve énekli a diakónus a gyönyörű *Exultet*-et: ujjongjon az ég angyalainak serege. Ezzel kezdődik a *húsvéti gyertya* szentelése. Haec nox est: ez az éj – énekli a diakónus –, melyen atyáinkat, Izrael Egyiptomból kivezetett fiait a Veres-tengeren száraz lábbal engedted átkelni. Ez az éj, mely a bűn sötétségét a tűzoszlop fényével eloszlatta. Ez az éj, mely ma az egész világon a Krisztusban hívőket a világ gonoszságától s a bűn sötétségétől elválasztva, visszaadja a kegyelemnek, egyesíti a szentekkel. Ez az éj, melyben lerontva a halál bilincseit, Krisztus győzelmesen feltámadott! Óh kimondhatatlan Szeretet: hogy a szolgát megváltsad, Egyszülött Fiadat áldoztad fel! Óh boldog bűn, mely ilyen Megváltót érdemelt! Valóban boldog éj, mely egyedül tudta az időt s az órát, melyben Krisztus feltámadott! Ez az éj, melyről írva vagyon: és az éj mint a nap megvilágosíttatik, és az éj az én világosságom gyönyöreimben. Ennek az éjnek megszentelése elúzi a bűnöket, lemossa a hibákat, visszaadja az elbukottaknak az ártatlanságot, a szomorúaknak a vigasztalást, elúzi a gyűlöletet, egyetértést szerez s megalázza a birodalmakat. Kérünk azért Téged Uram, hogy ez a Te neved tiszteletére szentelt viaszgyertya az éj sötétjének elűzésére szüntelen világosítson s kellemes illatként elfogadva, a mennyei világosságokkal egyesüljön. Lángját a hajnalcsillag megtalálja, az a hajnalcsillag, ki nem ismer alkonyatot, ki halottaiból feltámadva, az emberi nemnek fényesen felragyogott.

Most a szentelt gyertyáról felgyújtják az oltár gyertyáit s következnek a *jövendölések*: 1. Mózes I. k. 1. fejelet. A világ teremtése. 2. Mózes I. k. 5. fejelet. A vízözön. 3. Mózes I. k. 22. fejelet. Ábrahám áldozata. 4. Mózes II. k. 14. fejelet. Átkelés a Vörös-tengeren. 5. Izajás 54. fejelet. Az én gondolataim nem a ti gondolataitok, a ti utaitok nem az én utaim; mint az ég a föld felett, oly magasak az én utaim a ti útjaitok felett s az én gondolataim a ti gondolataitok felett. 6. Baruch 3. fejelet. Halljad Izrael az élet parancsait: Elhagyta a bölcsesség forrását, mert ha az Isten útján jártál volna, örök békében élnél. Tanuld meg, hol az okosság, hol az erény, hol az értelem, hogy tudjad hol a szemek világossága és a béke. Ki találta meg annak helyét és ki hatolt be kincseibe? nincs aki ismerhetné utait, sem aki felkutatná ösvényeit, de a Mindentudó ismeri s megtalálja bölcsességével, aki a földet örök időkre alkotta s betölté állatokkal, aki kibocsátja a fényt s az elmegyén és hívja és reszketve engedelmeskedik neki. A csillagok pedig őrhelyükön adják fényüket s örvidenek, hivatnak s azt mondják: itt vagyunk s örömmel ragyognak Annak, aki őket teremté. Ez a mi Istenünk és nincs hozzá hasonló, ő ismeri a bölcsesség minden útját s átadta azt szolgájának, Jákobnak, s kedveltjének, Izraelnek. Ezután megjelent a földön és az emberekkel társalgott. 7. Ezekiel 37. fejelet. A halottak feltámadása. 8. Izajás 4. fejelet. Az napon az Úr sarjadéka ékességben s dicsőségben leszen s a föld gyümölcse felséges s ujjongani fognak, akik Izraelből megmentetnek. És leszen: mindaz, aki megmarad Sionban s fennmarad Jeruzsálemben, szentnek hivatik, mindaz, aki az élet könyvébe írva találtatik Jeruzsálemben. Ha lemossa az Úr Sion leányának foltját, Jeruzsálem vérét kimossa közepéből az ítélet lelkével és a tűz lelkével. És teremteni fog az Úr Sión hegyének minden helye fölé, s ahol az ő nevével segítségül hívják, nappalra felhőt s éjjelre füstöt és lángoló tűz fényét, mert minden dicsőség felett az Ő oltalma. 9. Mózes II. k. 12. fejelet. A húsvéti bárány. 10. Jónás 3. fejelet. Ninive megtérése. 11. Mózes V. k. 31. fejelet. Mózes búcsúbeszéde. 12. Dániel 3. fejelet. A három ifjú a tüzes kemencében.

Most a menet a *keresztkúthoz* vonul, miközben a kórus a 41. zsoltárt énekli: Mint az úzott szarvas hús forrás után, úgy eped az én lelkem utánad Istenem, a keresztkútnál pedig a pap így könyörög: Mindenható örök Isten, tekints kegyesen újjászülető néped ájtatosságára, mely mint a szarvas, vizeid forrása után eped s engedd kegyesen, hogy a hit utáni szomja a keresztség szent titkában lelkét-testét megszentelje. Isten, kinek Szentlelke már a világ teremtésekor a vizek fölött lebegett, hogy a víz természete már akkor a megszentelés erejét nyerje; Isten, ki a bűnös világ bűneit vízzel lemosva, az újjászületés előképét már a vízözönben jelezted, hogy ugyanazon elem titka által a bűnök véget érjenek s az erények

feltámadjanak; a Szentlélek termékenyítse meg ezt az emberek újjászületésére készített vizet, isteni erejének titokzatos hozzáadása által, hogy megszentelést nyerve, az isteni kegyelemforrás öléből új teremtménnyé született mennyei nemzetség merüljön fel. Legyen e teremtmény szent és büntelen, legyen élő forrás, újjászülő víz, tisztító hullám, hogy mindazok, akik ez üdvöthozó fürdőben fognak lemosatni, a Szentlélek bennük működvén, a tökéletes megtisztulás kegyelmét elnyerjék. Megáldalak tehát téged, víznek teremtménye, az élő † Isten, az igaz † Isten, a szent † Isten által, Isten által, ki téged kezdetben Igéje által a szárazföldtől elválasztott, kinek Lelke fölötted lebegett, Ki téged a paradicsom forrásából fakasztott s meghagyta, hogy négy folyamban az egész földet megöntözd, Ki téged keserűvizet a pusztában iható édesvízzé változtatott s a szomszédhozó népnek a sziklából fakasztott. Megáldalak † téged Jézus Krisztus: az ő Egyszülött Fia, a mi Urunk által, aki téged a galileai Kánában csodatevő hatalmával borrá változtatott. Aki lábával rajtad járt s János által a Jordán vizében megkereszteltetett. Akinek oldalából vérrel együtt kifolytál s aki tanítványainak meghagyá, hogy a hívők benned megkereszteltessenek, mondván:

Menjetek, tanítsatok minden nemzeteket s kereszteljétek őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Most a húsvéti gyertyát bemeríti a vízbe: *szálljon le e kút teljességébe a Szentlélek ereje és e víz teljes lényegét termékenyítse meg az újjászületés eszközlésével, hogy minden ember, aki az újjászületés e szentségét felveszi, az igaz ártatlanság új gyermekségére újjászülessen, a mi Urunk Jézus Krisztus, szent Fiad által, Ki el fog jönni ítélni elevenek és holtakat a tűz által.* – Ezután a keresztelendők olaját és krizmát önt a keresztvízbe s ezután következik a *keresztelés*.

Mialatt a tűzszentelés után a papság az oltárhoz vonul, a keresztelendők a sekrestyébe mennek, ahol a keresztelő pap elvégzi a keresztelési szertartást addig a pontig, amíg kivezeti a keresztelendőket a keresztkúthoz, ahol elmondják a Hiszekegyet, Miatyánkot s ott folytatja a keresztelést, amint azt a keresztiségről szóló [18. leckében](#) már megtanultuk.

Ezalatt a kórus a Mindenszentek litániáját énekli, azután a pap megkezdi a *szentmisét*, melyben így imádkozik: Isten, ki e szentséges éjt Urunk feltámadásának dicsőségével bevilágítottad, tartsd fenn családod új sarjadékában a gyermekkétfogadás lelkét, melyet adtál nekik, hogy testben, lélekben megújulva, neked tiszta szolgálatot nyújtsanak, ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által, Amen. A szentlecke Szent Pálnak a kolosszaiakhoz írt leveléből: Testvérek, ha feltámadtatok Krisztussal, keressétek ami fönt van, ahol Krisztus van, ki az Atyának jobbán ül, az égieket keressétek, ne a földieket. Az evangélium Szent Máté ev. 28. fejj.: A Názáreti Jézust keressétek, a Megfeszítettet, nincs itt, feltámadott! – A pap áldozása után az új keresztények járulnak az *első szentáldozáshoz*, amint azt a szentáldozásról szóló [23. leckében](#) tanultuk. Ezután következik a *Magnificat*, a Boldogságos Szűz Mária fenséges hálaéneke, majd az *Ite missa est, alleluja, alleluja* – menjetek, elbocsátás van, hála legyen az Istennek, alleluja, alleluja!

Intelem az új keresztényekhez

Kedves új keresztény testvérek! Óhajtasuk teljesült, a kerstség szentségében újjászületve, tagjai immár a Krisztus egyházának. Vannak, akik bizonyos előítélettel viseltetnek a vallásváltoztatás iránt, s azt hiszik, kötelességük megmaradni abban a vallásban, amelyben születtek, még akkor is, ha az nem elégíti ki a lelküket. Ez a felfogás ellentétben áll nemcsak a keresztény igazsággal, hanem az emberi szabadsággal. A gondolkodó ember nem bízhatja azt a véletlenre, hogy örök időkre ehhez vagy ahhoz a valláshoz tartozzék, hanem ha

egyszer a szellemi önállóságra megérett, számot kell adjon magának, vajon az a hit, amelybe véletlenül született, nyújtja-e neki az igazságnak olyan garanciáját, hogy ő azzal önként, szabadakaratból, örök, felbonthatlan szövetségre lépjen. Ebben a választási szabadságban nincs veszély az igazság birtokára nézve, ellenkezőleg: a kereszténység igazságát bizonyítja, hogy kiállja a személyes meggyőződés próbáját. A személyes meggyőződés vezette önöket a katolikus egyházba. Ellene mondván az ősi előítéleteknek, semmi új előítéletet nem kell magukra venniük. Izrael prófétái továbbra is prófétáik maradnak, de jövődöléseik nincsenek többé elfátyolozva előttük, hanem világosságot nyernek Krisztusban. Az élő Egyházzal s az egyházi élettel kapcsolatban az ószövetség holt betűi lélek és élet. S ha ezentúl Malachiás prófétánál az áldozatról olvasnak, mely minden helyen bemutatattik az Úrnak, tudni fogják, hol keressék ez áldozatot. Krisztus keresztthalála az engesztelő áldozat a világ bűneiért, ennek naponkénti megisméltése a szentmiseáldozat. Még egy pillanat, s első szentáldozásukban Krisztus testét fogják magukhoz venni lelki táplálékkul. Ha Krisztus testét vesszük magunkhoz, Krisztus szellemét kell magunkévá tennünk, az pedig egy szóban foglalattik: szeretet. Szeretet az Isten s aki a szeretetben marad, Istenben marad és Isten ő benne. Azért, kedves új keresztény testvérek, gyulladjatok fel szent szerelemre Krisztus és minden embertársaink iránt. Ajánljátok fel magatokat Krisztusnak szívetek egyszerűségében, minden tehetségeitekkel, minden vágyaitokkal, minden érzelmeitekkel, kérjétek Őt, hogy Ő azokat kedvesen vegye és felemelje s megszentelje, hogy így érdemekben gyarapodva, velünk együtt az örök életre eljussatok. Amen.